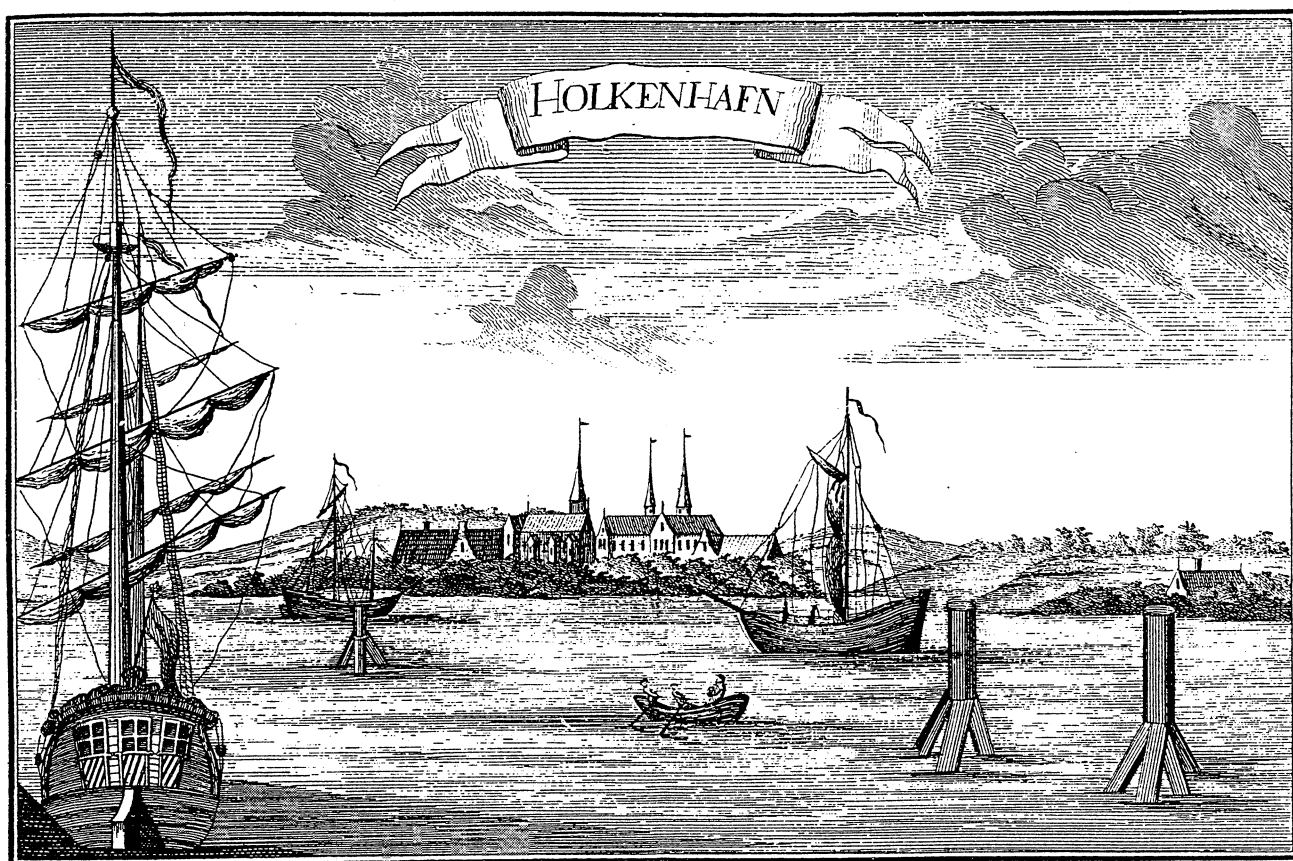

Kulturhistorie

Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt

Nyborg og Ullerslev kommune

Skemaer og kort

1995

Fyns Amt
Natur- og vandmiljøafdelingen

Forsidebillede: Holckenhavn

**Hovedgårdsregistrering
i Fyns Amt**

Skemaer og kort

Udgivet af: Fyns Amt
Natur- og vandmiljøafdelingen
Ørbækvej 100, 5220 Odense SØ
Telefon: 6556 1000

Kortmateriale:

Udgivet af **Fyns Amt**

Grundmateriale: KMS copyright

Tryk: Fyns Amt
ISBN 87 7343 221 0

INDHOLDSFORTEGNELSE

Forord	side 1
Oversigtskort	side 2
Kommunekort	side 3
Hindemae	side 5
Holckenhavn	side 19
Juelsberg	side 33
Risinge	side 47
Rørbæk	side 59

FORORD

Igennem de senere år har Fyns Amt arbejdet med registrering af de kulturhistoriske forhold vedrørende 123 fynske hovedgårde. Amtet er nu nået til at kunne offentliggøre resultaterne. Den foreliggende rapport er den første udgivelse i afrapporteringen af de kulturhistoriske undersøgelser.

Der udgives i alt 25 kommunebaserede skemarapporter, som formidler de grundlæggende kildeoplysninger, de vigtigste sammenfatninger samt væsentlige kort. Kun kommuner som rummer flere end 2 hovedgårde har deres egen rapport. Ullerslev er derfor trykt sammen med Nyborg, Nørre Aaby med Middelfart og Munkebo med Langeskov. Marstal -, Ærøskøbing -, Tommerup - og Vissenbjerg kommuner indgår ikke i afrapporteringen, idet de ikke rummer nogen hovedgårde. Til skemaerne er udarbejdet en særskilt nøgle, og derudover publicerer Fyns Amt en sammenfattende rapport og en planlægningsrapport. Skemaoplysningerne er indsamlet af Odense Universitet/Kerteminde Museum under ledelse af museumsinspektør, doktor phil. Erland Porsmose.

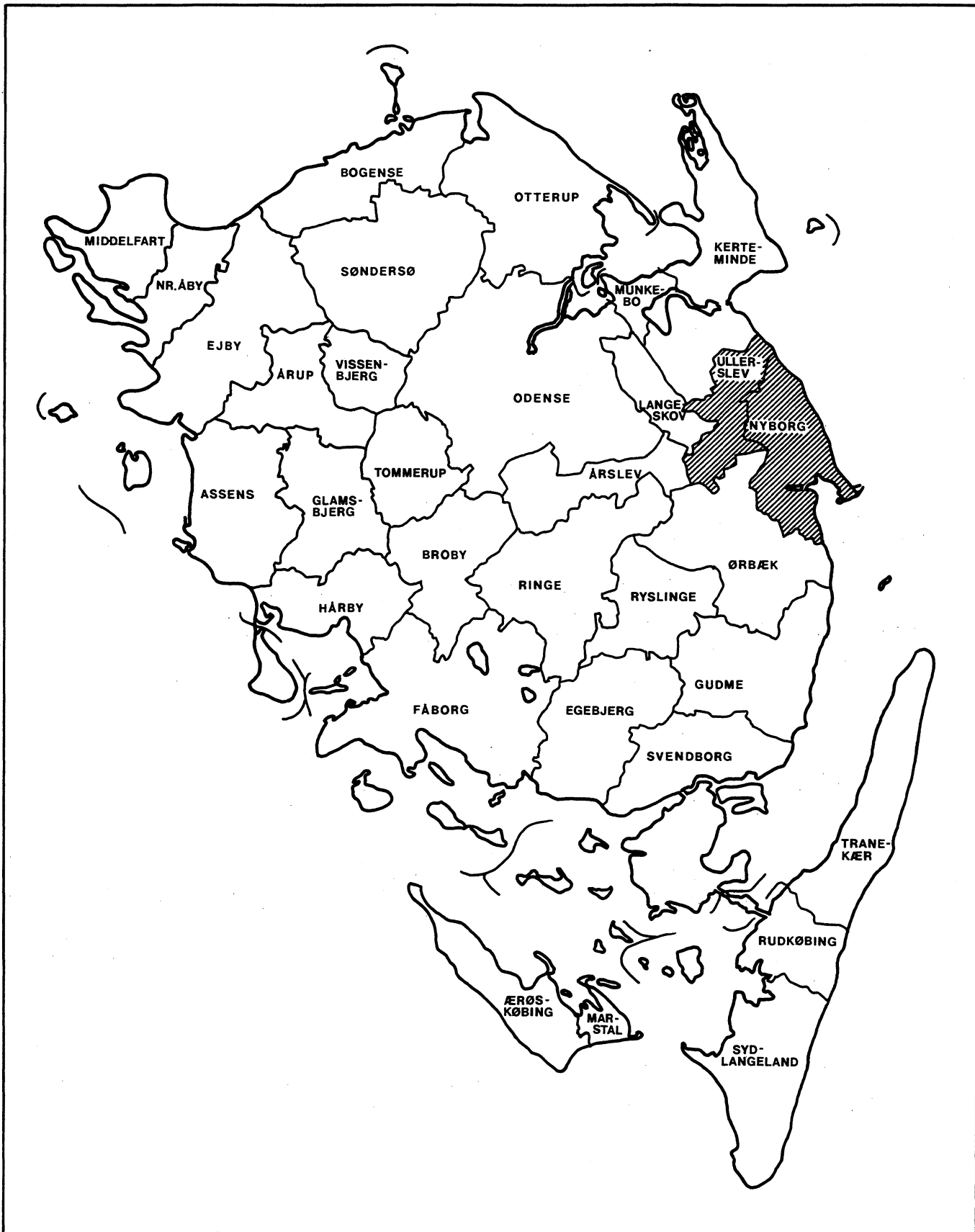
Det er Fyns Amts håb, at skemamaterialet kan blive til gavn for såvel forskere og lokalhistoriske interesserede, som offentlige administratorer mhp. planlægning. Skemaerne sammenfatter på systematisk måde al rimelig tilgængelig viden, sat op så oplysningerne bliver sammenlignelige fra hovedgård til hovedgård. Herudover er anvendt et stort fond af detaljerede og svært tilgængelige oplysninger fra Erland Porsmoses private kildeoptegnelser.

Nøglen forklarer punkt for punkt hvorfra skemaoplysningerne stammer, og hvori (de væsentligste) eventuelle kildekritiske problemer består. Derudover letter nøglen forhåbentligt forståelsen af det til tider ret indforståede fagsprog.

Det skal præciseres, at vurderingerne på skema 6 er udtryk for en **ren kulturhistorisk vurdering**, tilvejebragt på baggrund af skemaer og kort. Den er derfor ikke nødvendigvis udtryk for Fyns Amts endelige opfattelse af bevaringsværdierne og det planlægningsmæssige syn på de fynske hovedgårde.

Erland Porsmose har udarbejdet den endelige vurdering. Stud.mag. Dorte Nørregaard Madsen og museumsinspektør Ellen Dalsgård har indsamlet skemaoplysningerne samt udarbejdet udviklingsbeskrivelser efter 1800.

Redaktion cand.mag. Anders Myrtue

Nyborg og Ullerslev Kommune

Hindemae

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Navn: Hindemae	Tidligere navn:
--------------------------	------------------------

Bemærkninger: Hovedgården nævnes første gang i 1326 i formen Hindemarck. Marck formodes at være en fejlskrivning i Anne Krabbes diplomatorium. Senest 1475 nævnes gården i formen Hindemaa gaard. Forledet er dyrenavnet hind. Efterledet er made, der betyder eng eller lavtliggende græsstykke.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: enestegård
--	----------------------------------

Bemærkninger: Hindemae er opstået ved udparcellering af Skellerups ejerlav. Den omtales som hovedgård i 1326, men i 1610 beskattes den som bondegård. I 1664 er den igen takseret som hovedgård. Hindemae har op igennem tiden gjort store indhug i Skellerups ejerlav.

Ejere:	1480 Jørgen Urne 1588 Helvig Hardenberg (en part) 1599 Breide Rantzau 1618 Hans Johansen Lindenov 1652 Sivert Urne 1661 Hans Ahlefeldt 1663 Hans Schrøder Løwenhielm 1690 Fr. E. Gjedde 1725 Seneca Hagedorn 1750 Karen Jacobsdatter Pedersen 1778 O.J.Vind 1801 C.A.D.Mourier 1839 C. Juel-Brockdorff 1985 Erik Juel-Brockdorff, Niels Juel-Brockdorff, Frederik Juel-Brockdorff.
---------------	---

Historiske tildragelser:

C.A.D.Mourier, der ejede Hindemae 1801-1839, var en meget dygtig godsejer med store interesser i fornyelser i godsdriften. Han forfattede flere landøkonomiske skrifter og var medstifter af Fyns Stifts patriotiske selskab.

Hovedbygningen nu udlejet til Hindemae Antik.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Ejerlavet omkring år 1800**a. Hoved- og avlsbygninger:**

Hoved- og avlsbygningerne ligger samlet. Selve hovedbygningen ligger mod øst. Avlsbygningen er et flerfløjet anlæg.

b. Placering i ejerlavet:

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med større indhold af eng.

Placering: Randplaceret

Orientering: Å/eng-orienteret

c. Øvrige bygninger i ejerlavet:

Der er aftegnet 5 huse ude i ejerlavet, som alle ligger ved ejerlavsranden.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800: 242 ha

Antal marker: 9

heraf i årlig brug: 4

b. Dyrket areal år 1682: 96 tdr.l.d.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 36

1. + 2. bon: 86

eng: 43

skov: 2 tdr.skovskyld
græs: 14

Bemærkninger: Besætning 1682: 8 køer, 24 okser, 24 ungnød.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Østfyn. Moræneflade med tunneldale og hedesletter.

Jordbund: Overvejende moræneler. Større områder med henholdsvis ferskvandstørv og ferskvandsdynd, -ler sydøst og nordvest for hovedgården. Smeltevandssand mod nord.

Naturlig afgrænsning:

Grænsen nord for hovedgården og dele af grænsen mod Pårup og Skellerup følger terrænet.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan som før</p> <p>Avlsbygningerne ligger i samme område, men er blevet ændret en del i grundplan.</p> <p>De fleste huse ligger der endnu</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret en del ved nybebyggelse i området ved Boveskov Huse og Skellerup by.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet har samme udstrækning som før</p> <p>Der er bevaret enkelte uregelmæssige gårde.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Skovarealet Hindemae skov er bevaret. Der er bevaret vådområder nordvest for hovedgården og Bierne mose.</p> <p>Særlige relikter: På matr.nr. 4 ligger der et voldsted.</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X X X		<p>Hovedbygningen er opført ca.1780. Restaureret i 1934.</p> <p>Opført i 1821 i grundmur og tegltag.</p> <p>Have på c.3 ha med gl. grav og rester af allé.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne ude i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1885. I 1885 er der sket en del ændringer ved avlsgården, men den har dog ikke helt samme udseende som i dag.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688 ¹⁾	1770 ¹⁾	1848	1870	1903	1956	
Tønder høstkorn			67	35	34	24	31	30	33	
Bemærkninger: 1) excl. skovskyld på 2 tdr.htk.										

Fæstegodset

			1662	1688 ¹⁾	1770	1848	18	1903		
Tønder høstkorn			128	455	235					
Bemærkninger: 2) incl. fæstegodset til Vejrupgård										

			1662	1688 ²⁾	1778	1848	18	1903		
Antal gårde			14	53	29	0		0		
Heraf i hovedgd. sognet			0	9	13	0		0		
Antal huse				23	32	33		34		
Heraf i hovedgd. sognet				1	12	33		34		
Fæsteenheder ialt				76	61	33		34		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1778	1848				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	8	13	4				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	1	3	0				
Antal egaliserede samlinger af gårde	0	1	0				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770: 25	
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Hindemae er anlagt som enestegård ved de store enge i Skellerup ejerlavs nordlige del. Den nævnes som hovedgård allerede fra 1326. Fra ca. 1480 til 1605 var gården i Urne-familiens eje. I 1610 var Hindemae dog en skattepligtig bondegård. Inden 1662 udvidedes det betydeligt, bl.a. vist fra nabohovedgården Pårupgård. I 1589 brugte Pårupgård således en gård i Skellerup som avlsgård. Herfra kan Hindemaes sydlige enemærke stamme. I samme periode faldt gårdtallet i Skellerup med to gårde. I 1688 var Hindemae nået op på 35 tdr.htk. foruden 2 tdr. skov-skyld. Tilliggendet var fordelt på 3 enemærker og blev endog ikke samlede ved udskiftningen.

I 1682 var det dyrkede areal på blot 96 tdr.land, der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var udmærket, og der var rigelig eng, græs og skov til hovedgården. Hindemae er en typisk enggård. Besætningen var i 1682 på 56 kreaturer. I 1513 nævnes Hindemae humlehavn.

I 1662 var tilliggendet på beskedne 14 gårde, hvoraf ingen i hovedgårdssognet. Allerede i 1719 var bøndergodset dog nået op på 216 tdr.htk., således at godset var komplet.

I 1778 udgjordes bøndergodset af 29 gårde, hvoraf de 13 i hovedgårdssognet. De 9 gårde i Skellerup var egaliserede.

I 1687 erhvervedes patronatsret til Skellerup og Ellinge kirker.

b. Efter cirka 1800:

Hindemae hovedgårdsejerlav var o.1800 på 242 ha. Arealet til Hindemae var delt op i flere stykker, så ejeren valgte at sælge en del fra i 1800-tallets første halvdel. O.1905 opgøres arealet til 172 ha, hvoraf 107 ha var ager, 26 ha eng og 30 ha skov. I 1985 var det kun en smule højere, nemlig 180 ha. Agerarealet og skovarealet var blevet forøget, mens engarealet var blevet opdyrket. Hertil skal så lægges avlsgården Bakkegård på 22 ha.

Fæstegodset blev solgt fra allerede i begyndelsen af 1800-tallet. I 1848 er der således kun 33 huse tilbage. O.1905 drives gården af et folkehold på 12 faste folk, 3 daglejere og 6 polske piger om sommeren.

Hovedgårdstaksten faldt en del i begyndelsen af 1800-tallet som følge af de nævnte frasalg. I 1848 opgøres den således til 24 tdr.htk. Den forøgedes dog igen senere, så den i 1903 var oppe på 30 tdr.htk.

O.1770 var jorden delt op i 9 marker, hvoraf de 4 blev besået årligt. O.1905 var der 6 marker, hvoraf de 2 lå med kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 60 køer og 80 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der kun blevet solgt 14 fedesvin. Hindemae havde tillige indtægter fra et tiendehartkorn på 72 tdr.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Skellerup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

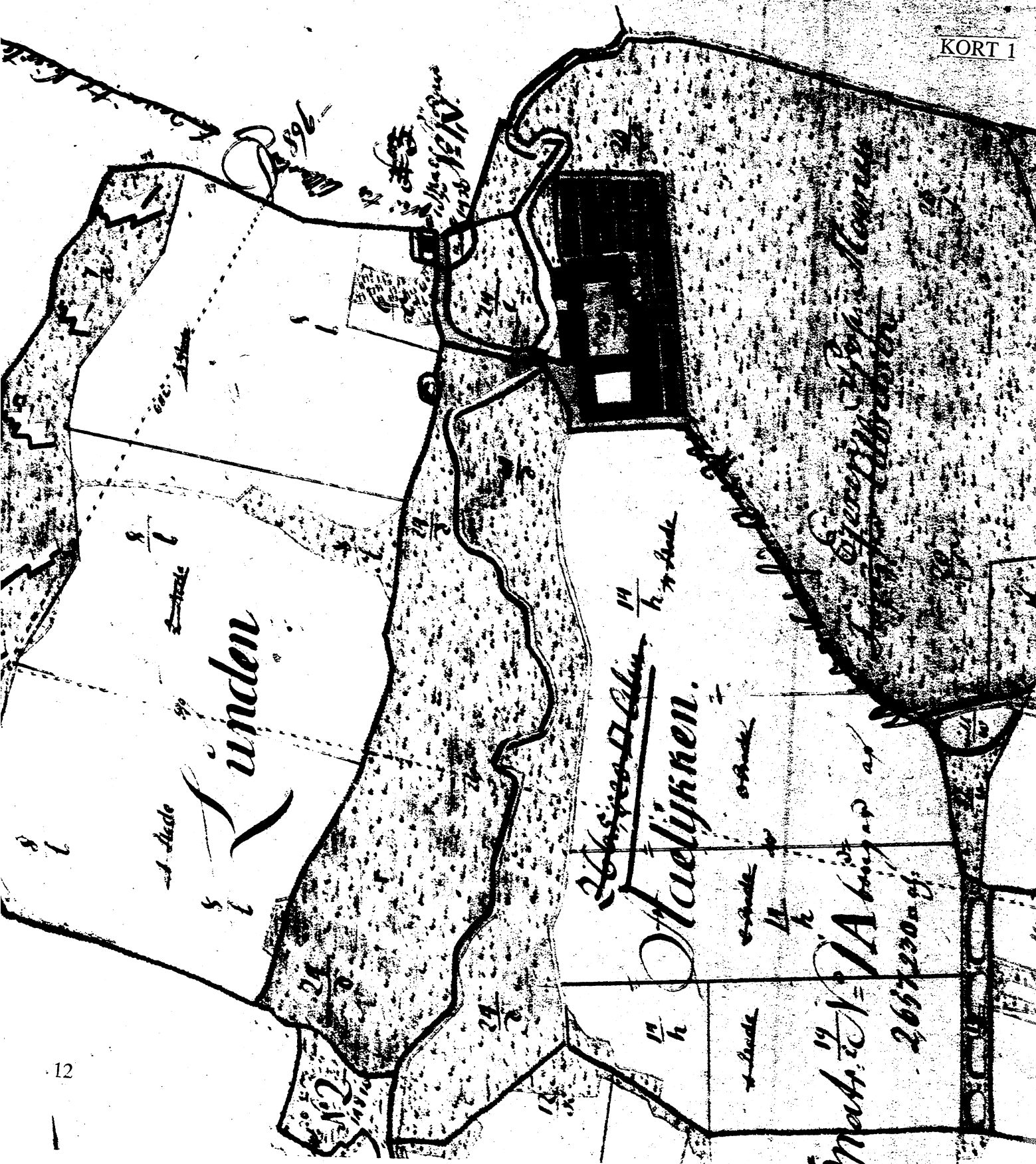
Typologisk vurdering: interesse

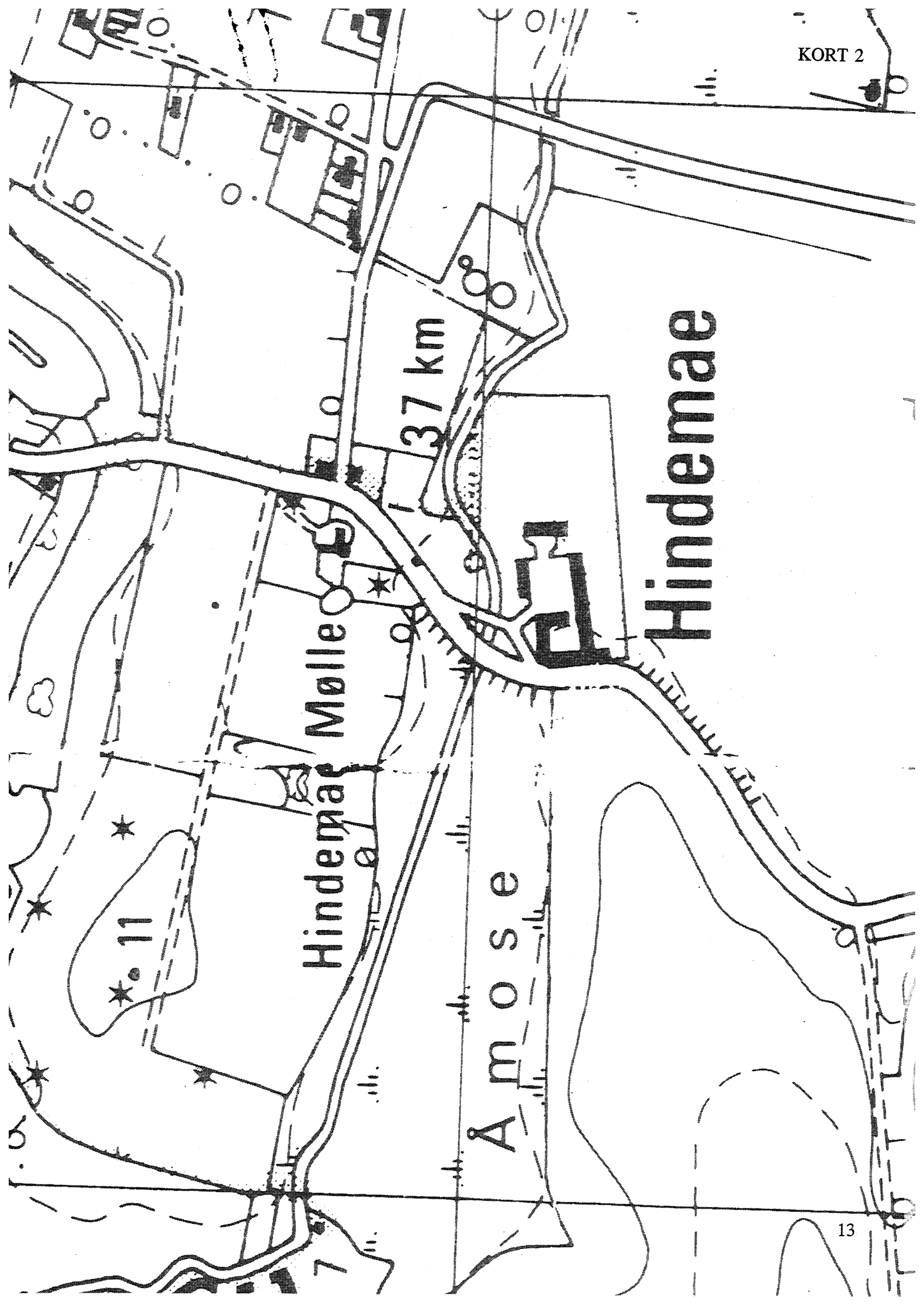
1. Hindemae er anlagt som enestegård ved de store engarealer i Skellerup bymarks nordlige del. Den nævnes allerede i 1326 som hovedgård, men var o.1600 blot en fæstegård. Den genopbyggedes herefter som en mindre hovedgård med 3 adskilte hovmarker ved at inddrage jord fra Skellerup. Hindemae er en typisk enggård.
2. Godstilliggendet forblev på et beskedent niveau af 20-30 gårde, lige nok til en komplet godsstatus. Bøndergodset var i 1778 rimeligt arronderet og gårdene i Skellerup egaliseret. Til godset hørte Skellerup og Ellinge kirker.
3. Fæstegodset bortsolgtes først i 1800-tallet tillige med en del af hovedgårdsarealet. Det resterende er i dag intakt.
4. Den nuværende hovedbygning er opført ca.1780. Avlsbygningerne nyopførtes 1821.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig anlægstype med en lang godshistorie, der dog afbrydes i en periode o.1600. Kun få udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse.

1. Hovedbygningen er velbevaret. Avlsbygningerne er nyopført i 1821. Haven er bevaret.
2. Ejerlavet præges noget af nybebyggelse- og motorvejsanlæg. Skovarealerne er bevaret, ligesom enkelte gårdeforløb og vådområder.
3. Særlige relikter: - (voldsted sydligst i ejerlavet ~ snarest fra Pårupgård)
4. Arkæologiske interesser: -

Hindemae Mølle

37 km

Hindemae

Amose

11

7

Ullerslev

Korkendrup

Hindemac

Skellerup

Biskopstorp

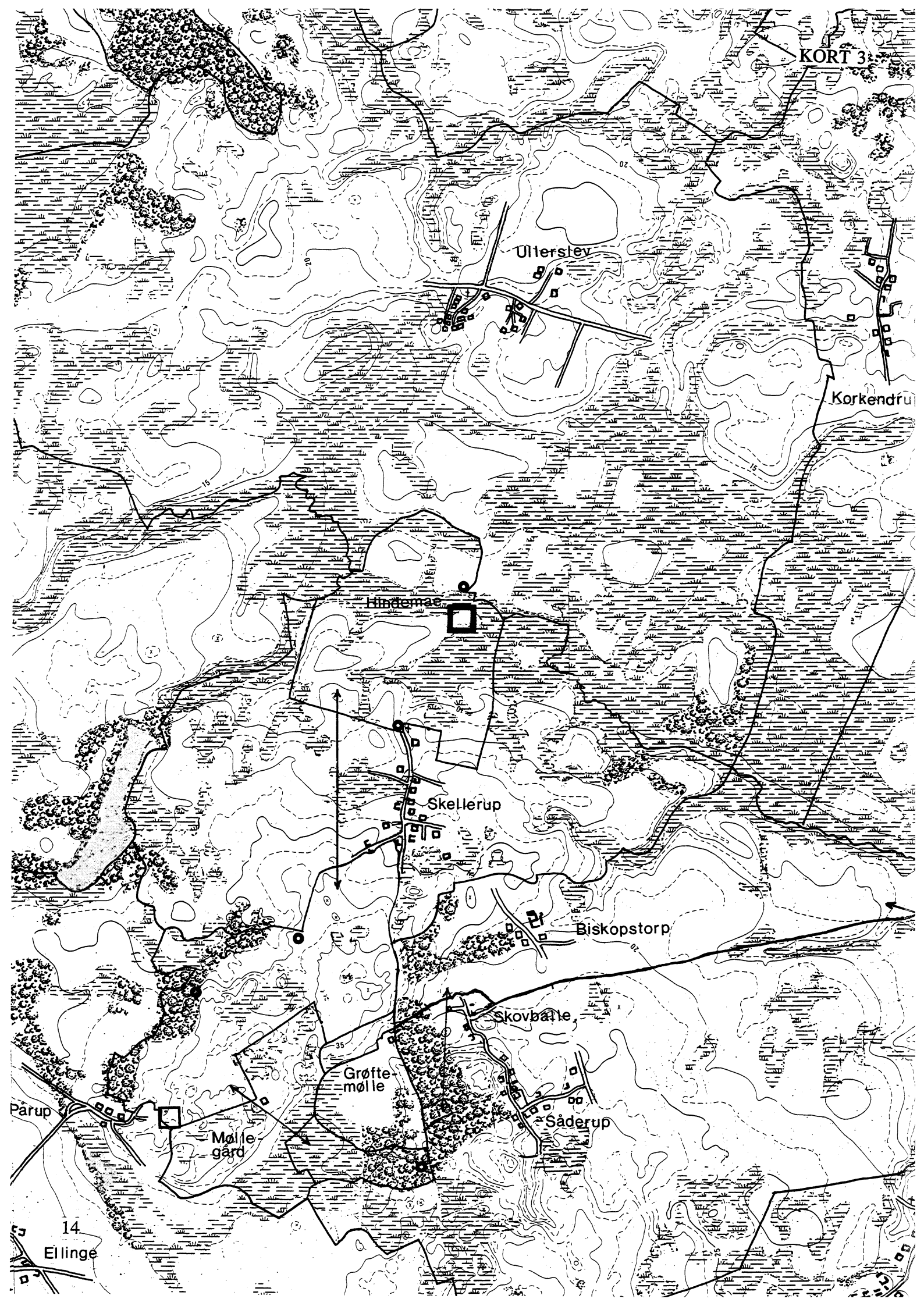
Skovballe

Grøfte
mølle

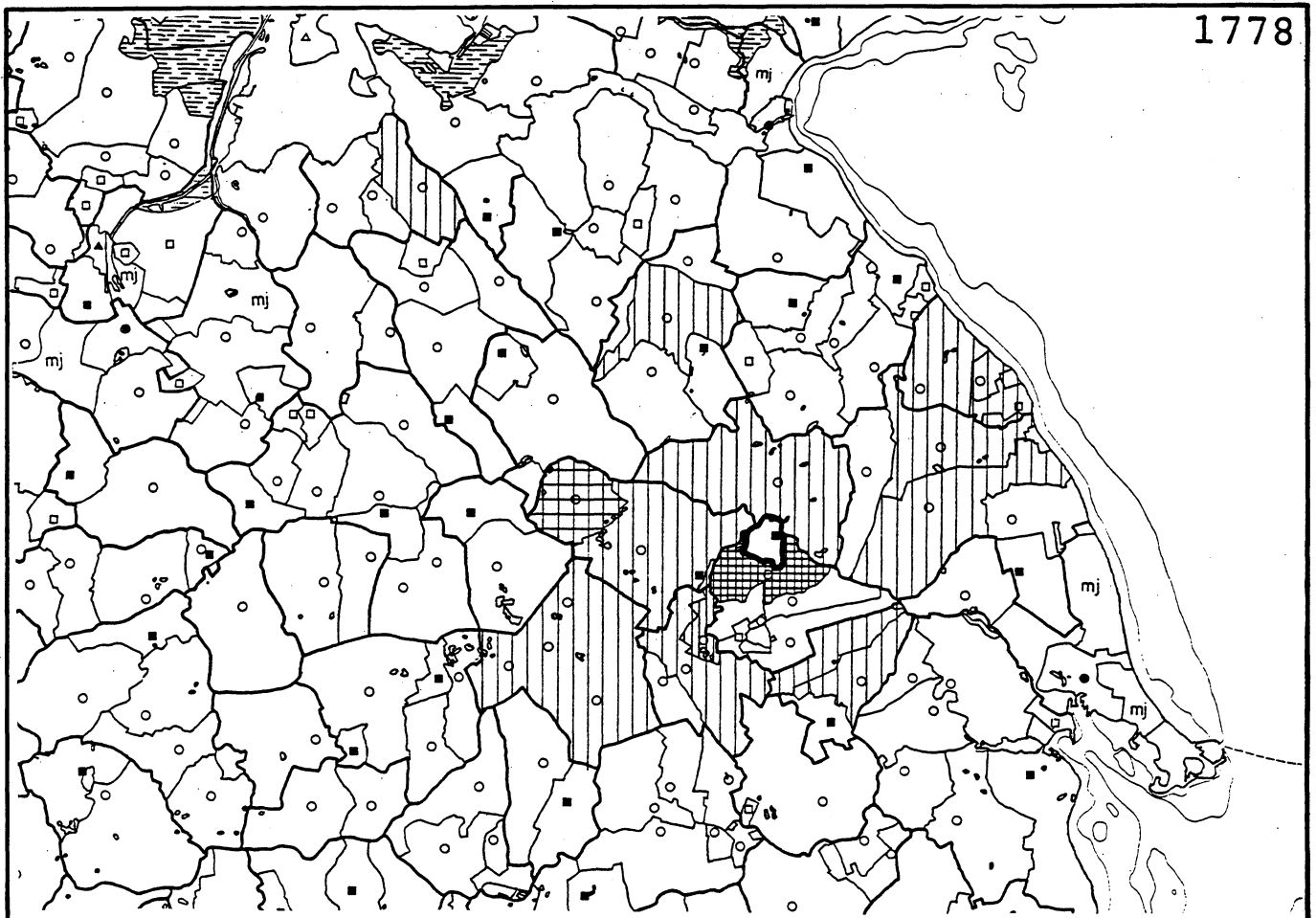
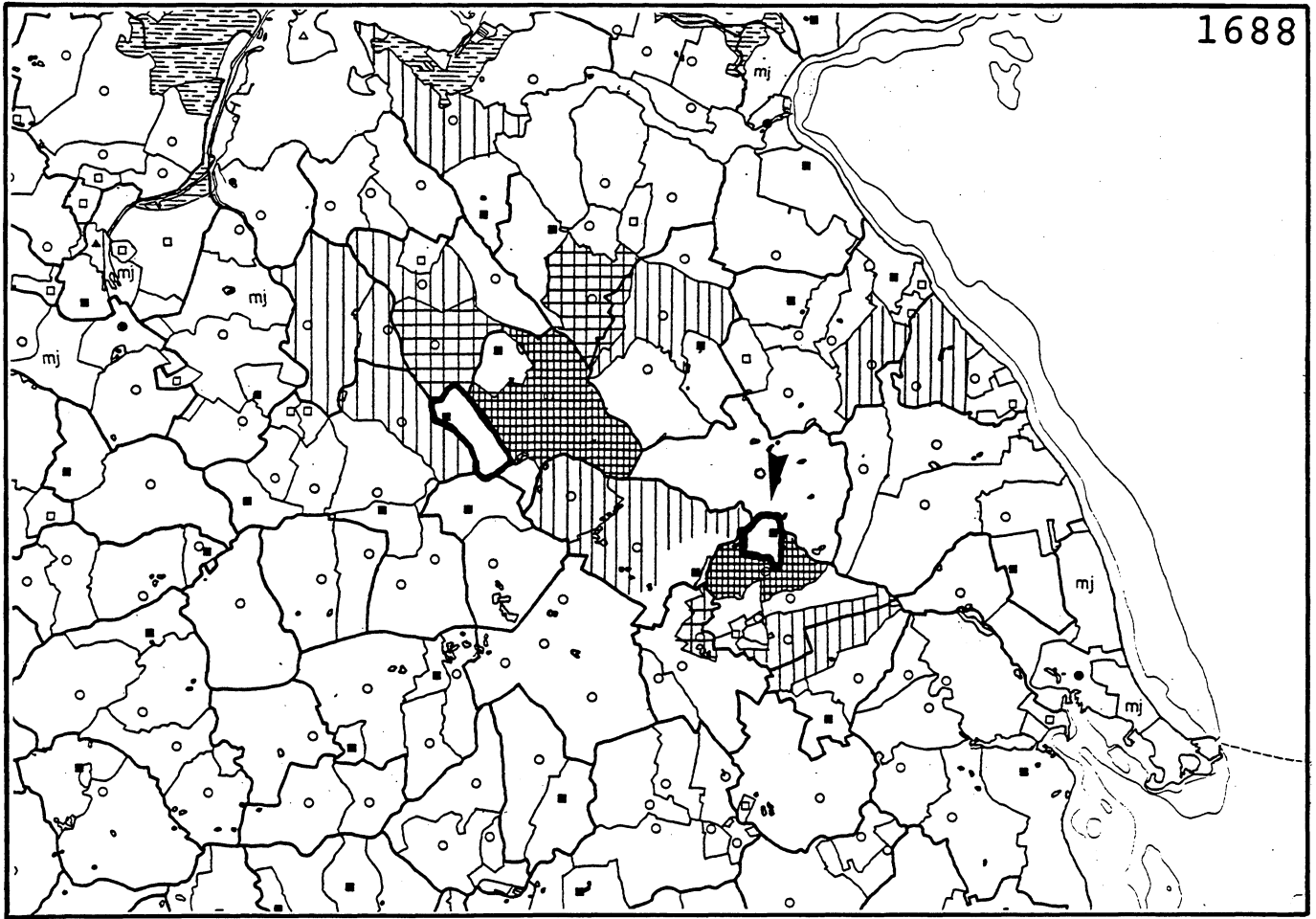
Såderup

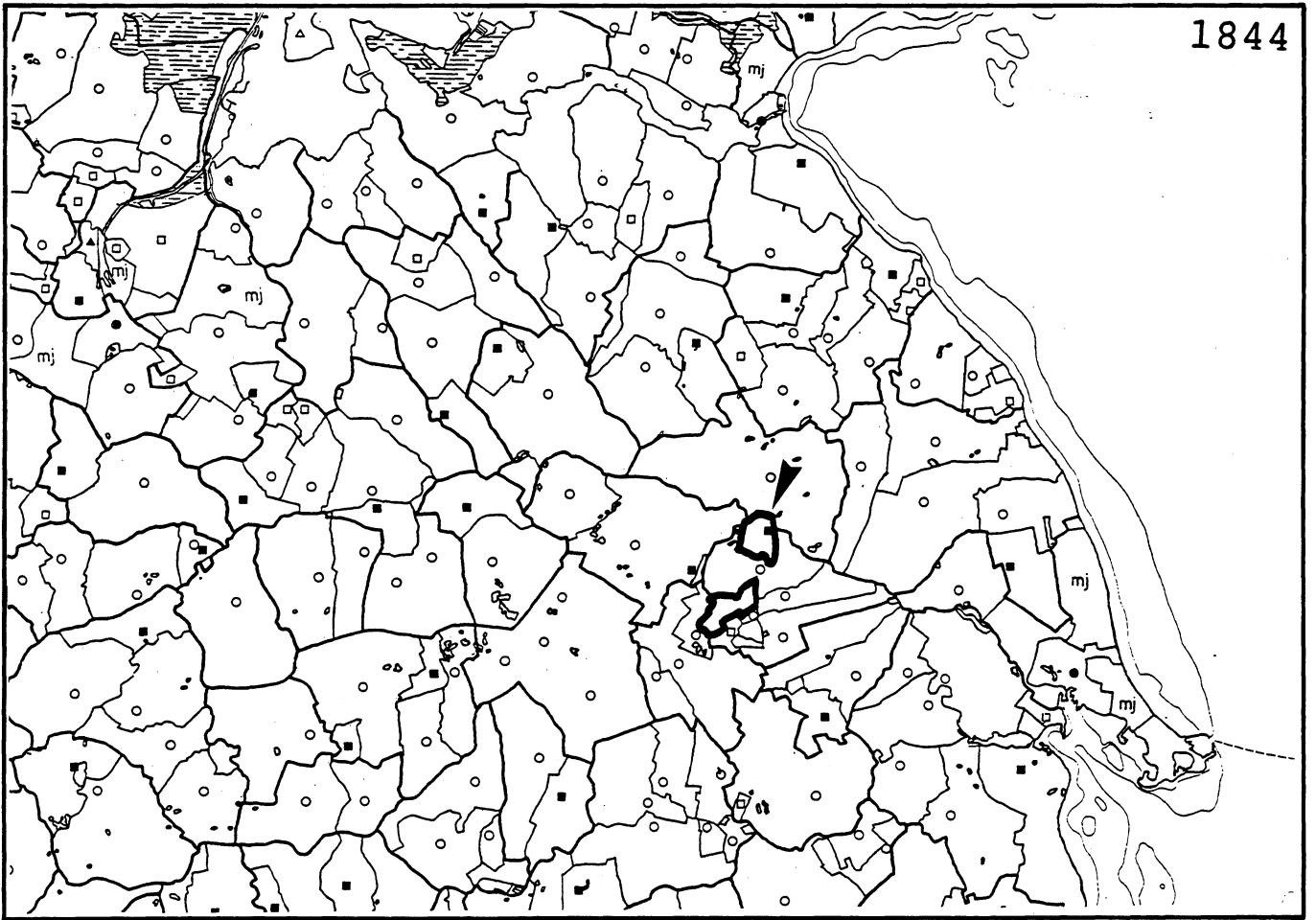
Mølle
gård

Parup

Holckenhavn

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Vindinge
-----------------	----------------------------	---------------------------	--------------------------

Navn: Holckenhavn	Tidligere navn: Kogsbølle, Ulfeldtsholm Ellensborg, Nygaard
<p>Bemærkninger: Hovedgården lå oprindeligt i landsbyen Kogsbølle og bar dette navn indtil 1585. Kogsbølle menes at komme af gl.dansk kok(k), der er et mands- og tilnavn, og bølge, der betyder bol, en helgård. 1588 nævnes hovedgården i formen Wlfelsholm; dette navn bar gården efter ejeren Jacob Ulfeldt d. ældre. 1619 nævnes gården i formen Elinesborg efter gårdens daværende ejer Ellen Marsvin. I 1660'erne kaldes hovedgården Nygaard, men allerede 1672 nævnes den som Holckenhavn, købt af Eiler Holck 1671.</p>	

Anlægstidspunkt: ca. 1580	Anlægsform: udflyttet landsbyhovedgård
<p>Bemærkninger: Hovedgården er udflyttet fra landsbyen Kogsbølle af Jacob Ulfeldt, der opførte de ældste dele af hovedbygningen (nord- og østfløj) i 1580'erne.</p>	

Ejere:	Under baroniet Holckenhavn:
1380'erne Anders Jacobsen Ulfeldt.	1672-1921
1566 Jacob Ulfeldt	
1616 Ellen Marsvin	
1649 Kirsten Munk	
1658 Leonore Christine og Corfitz Ulfeldt	
1662 Kronen	
1672 Eiler Holck	
19 5 C.Holck	

<p>Historiske tildragelser: Eleonore Christine og Corfitz Ulfeldt tog 1662 ophold på Holckenhavn, men allerede samme år forlod de Holckenhavn, der efter Corfitz Ulfeldts dom blev konfiskeret og tillagt kronen.</p>
--

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Vindinge
-----------------	----------------------------	---------------------------	--------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen er bevaret i sin grundplan. Der er stadig voldgrave til alle sider.</p> <p>Avlsgården er blevet flyttet længere mod syd-vest.</p> <p>Husene nord for hovedbygningen og huset ved vejen til Sulkendrup er forsvundet.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet udvidet en del</p> <p>Der er bevaret enkelte uregelmæssige garder ved noret.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-agerarealer: De fleste skov- og vådområder er bevaret.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser: Avlsgårdstomten er frilagte.</p>	X	X	X	<p>Hovedbygning opført i 1500- og 1600-tallet.</p> <p>Avlsgården er opført 1866-1912.</p> <p>Have på c. 9 tdr.l.d. Indeholder bl.a. plæne med topiary works, parterrehave og kastanjealleer.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: De få ændringer, der er sket, er overvejende sket efter 1887.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Vindinge
----------	---------------------	--------------------	-------------------

Hovedgårdstaksten

		1588	1662	1688 ¹⁾	1770 ¹⁾	18 56	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn		72	72	76	77	75	75	75	75	
Bemærkninger: 1) excl. skovskyld på 7 tdr.										

Fæstegodset

		1588	1662	1688	1770	18 56	18	1903		
Tønder hartkorn		654	799	612	672	586		275		
Bemærkninger:										

		1588	1662	1688	17	18 09	18 56	1903		
Antal gårde		62	78	81		86	90	44		
Heraf i hovedgd. sognet		39	36	36		52	53	26		
Antal huse		39		35		76	126	68		
Heraf i hovedgd. sognet		39		27		55	93	55		
Fæsteenheder ialt		101		116		162	216	112		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

		1662	17	18 09	1856			
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods		17		10	20			
Heraf samlinger på min. 3 gårde		8		8	8			
Antal egaliserede samlinger af gårde		2		7	7			

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	62
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Vindinge
----------	---------------------	--------------------	-------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Kogsbøllegård nævnes som landsbyhovedgård fra 1386. O.1580 flyttedes den ud til stranden og nybyggedes af Jacob Ulfeldt til et af Fyns anseligste herregårdsanlæg. Samtidig udskiftedes hovedgårdens jord, og arealet forøgedes ved nedlæggelse af gårdene (mindst 6) i landsbyen Kogtved (el.Kogsted). I 1588 lå her endnu 20 fiskerhuse, men først i 1600-tallet nedlagdes fiskerhusene og de to skovgårde Kajbjerg i enemærket. Ved udflytningen skiftede gården navn til Ulfeldsholm, senere til Ellensborg, Nygård og endelig Holckenhavn. Hovedgårdsejerlavet udvidedes ikke yderligere. Gården takseredes i 1688 til 76 tdr.htk. foruden 7 tdr. skovskyld. I 1682 var det dyrkede areal på 341 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var fortræffelig, og der var god eng og græs og megen skov til hovedgården. Besætningen var i 1682 på 74 køer. Skoven takseredes i 1672 til 565 svins olden. Holckenhavn er en kyst-skovgård. Udflytningen af Ulfeldsholm forberedtes ved omfattende godsopkøb, således at der i 1588 lå 62 gårde og 39 huse til hovedgården, heraf langt hovedparten i hovedgårdssognet. Landsbyen Kogsbølle var da egaliseret. I løbet af 1600-tallet, hvor godset i knap ti år tilhørte kronen som følge af konfiskation, øgedes tilliggendet til 80-90 gårde, ypperligt arronderet og i 1809 gennemegaliseret. O.1770 foretoges med henblik på arrondering mageskifter med Glorup og Juulskov. I 1672 oprettedes af godset baroniet Holckenhavn. I 1630'erne indrettedes slotskapel. Et hospital i Vindinge oprettedes 1806. Det nedlagdes 1916.

b. Efter cirka 1800:

Holckenhavn hovedgårdsejerlav var o.1800 på 755 ha. O.1905 opgøres skovarealet til 314 ha. Avlsgårdens areal var da på 396 ha, hvoraf 303 ha var ager og 66 ha eng, kær og overdrev. Det dyrkede areal er herefter ikke ændret meget. I 1985 opgøres arealet til 920 ha, hvoraf 380 ha var ager, 339 ha skov og 200 ha bøndergods og lejehuse.

Fæstegodset var på 586 tdr.htk. i 1856, fordelt på 90 gårde og 93 huse. Det var både velreguleret og velarronderet. Over 50% var beliggende i hovedgårdssognet Vindinge, mens det resterende overvejende var placeret i det tilstødende Frørup sogn. De fleste gårde var placeret i de 8 byer, hvor Holckenhavn ejede 3 gårde eller flere. Af disse 8 samlinger var de 7 egaliserede. Frasalget af bøndergods startede omkring midten af 1800-tallet. Salget foregik over en lang periode, i 1921 var der endnu 160 tdr.htk. tilbage. I 1985 var der endda en mindre rest af bøndergods og huse med et areal på 200 ha, der ejedes af Holckenhavn. O.1905 blev avlsgården drevet af et folkehold på 20 faste folk, 10 daglejere og 10 polske piger om sommeren.

Hovedgårdstaksten, der var på 75 tdr.htk. i 1856, var stabil i hele perioden. O.1770 var jorden delt op i 5 marker, hvoraf de 2 blev besået årligt. O.1905 var jorden delt op i 8 marker, hvoraf de 3 var henholdsvis brak, kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 180 køer og 70 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var det blevet solgt 150 fedesvin. Hovedgården havde tillige indtægter fra konge- og kirketiender, der o.1905 var på 99 tdr.htk.

Baroniet Holckenhavn overgik til fri ejendom i 1921. På det tidspunkt hørte der to avlsgårde til baroniet, Frederikshøj (indlemmet i 1840) og Kogsbøllehavn. Der blev i forbindelse med afløsningen betalt en afgift til staten, hensat penge i successorfonden og afgivet 172 ha jord fra Frederikshøj m.m. Avlsgårdene blev begge solgt fra i 1920'erne.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Vindinge
-----------------	----------------------------	---------------------------	--------------------------

Sammenfattende vurdering:Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse: **Typologisk vurdering:** særlig interesse

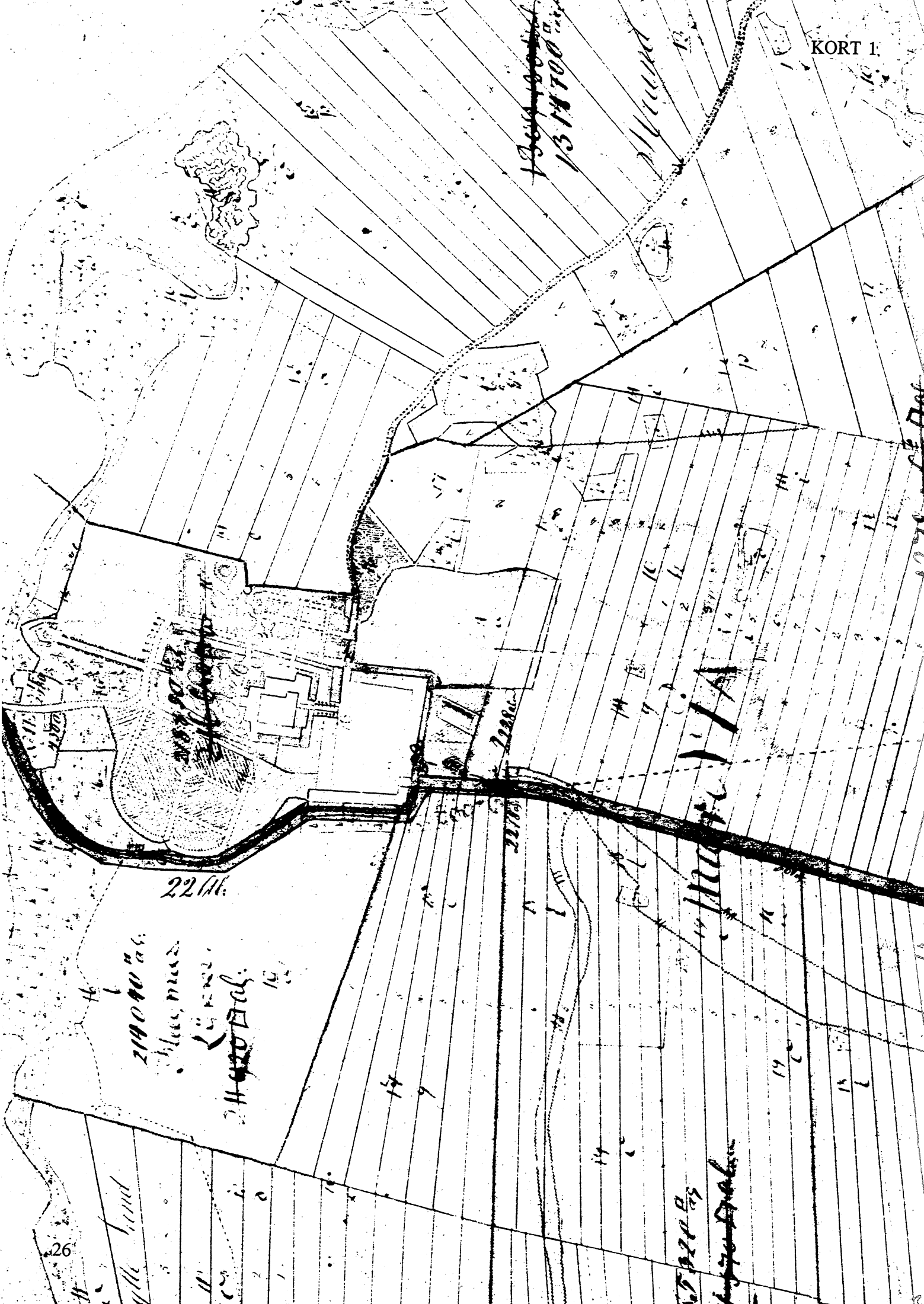
1. Holckenhavn kendes som landsbyhovedgård fra 1386. O.1580 udflyttedes den til kystskoven. I forbindelse hermed nedlagdes landsbyen Kogtved og de to skovgårde Kajbjerg, og hovedgårdens jord samledes i et enemærke, der ikke siden udvidedes. Holckenhavn er en kystskovgård af betydelig størrelse.
2. Udflytningen skete i forbindelse med en godssamling, der bragte Holckenhavn op på godt 60 gårdes tilliggende. Senere øgedes niveauet til 80-90 gårde, ypperligt arronderet og velegaliseret. Godset ophøjedes i 1672 til baroni. I 1806 oprettedes hospital.
3. Hovedgårdsejerlavet er endnu intakt bevaret. Frasalget af fæstegods skete meget sent og var endnu langt fra tilendebragt i 1921.
4. Hovedbygningen er opført i perioden c.1580-1630, medens avlsgården er opført 1866-1912.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med en usædvanlig lang og indholdsrig udviklingshistorie med en velbevaret struktur.

Relikt-vurdering: stor interesse

1. Hovedbygningen fra ca. 1580-1630 er velbevaret. Avlsgården er flyttet og nybygget 1866-1912. Voldgravene er bevaret. Haveanlægget er bevaret og udvidet.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. De fleste skov- og vådområder er bevaret ligesom enkelte gamle gårde.
3. Særlige relikter: -
4. Arkæologiske interesser: tomten af landsbyen Kogtved, af gårdene Kajbjerg og den gamle ladegårdstomt.

~~21900~~ 21900
1318700

22116

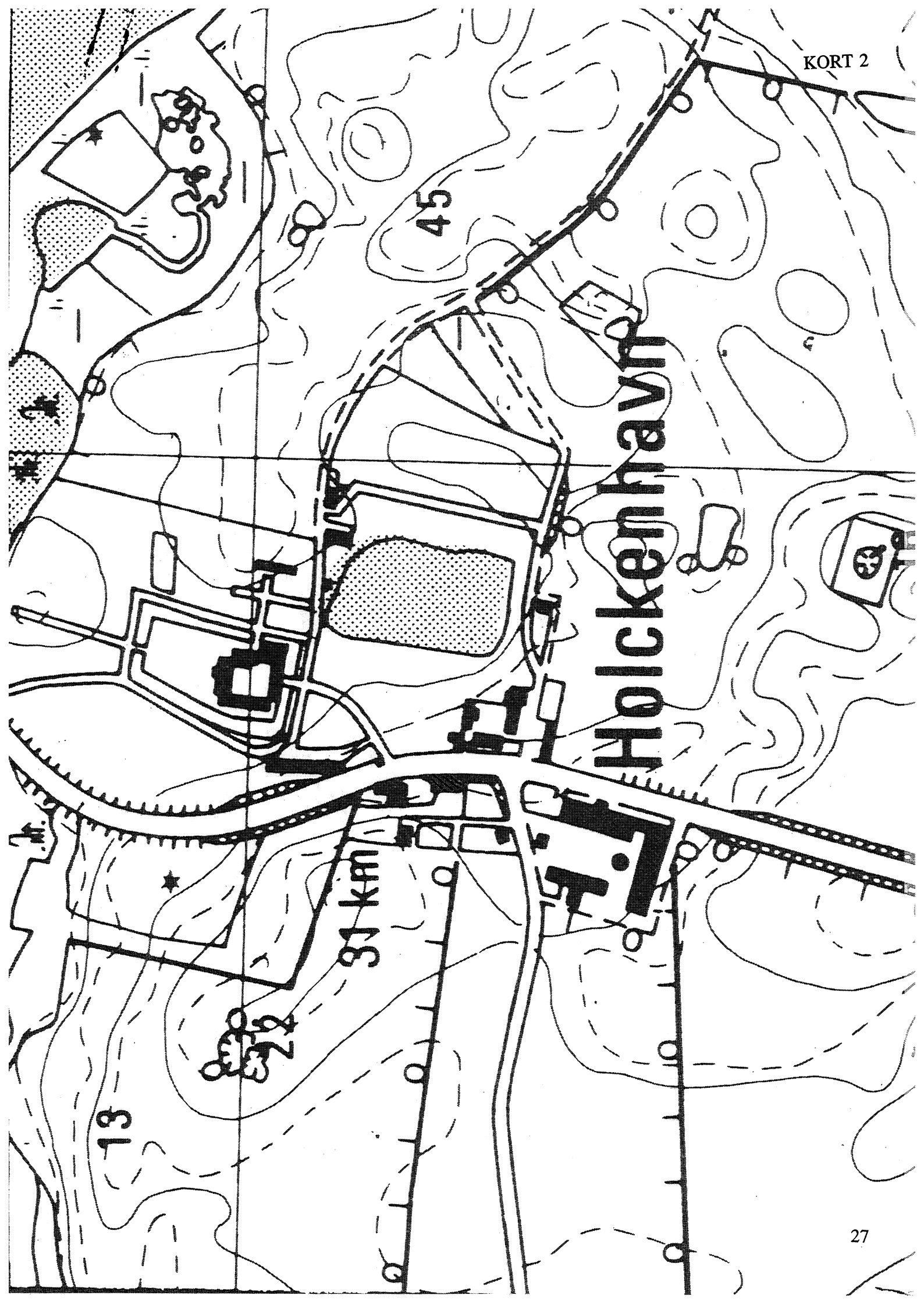
21900 as
class, mass
21900 as

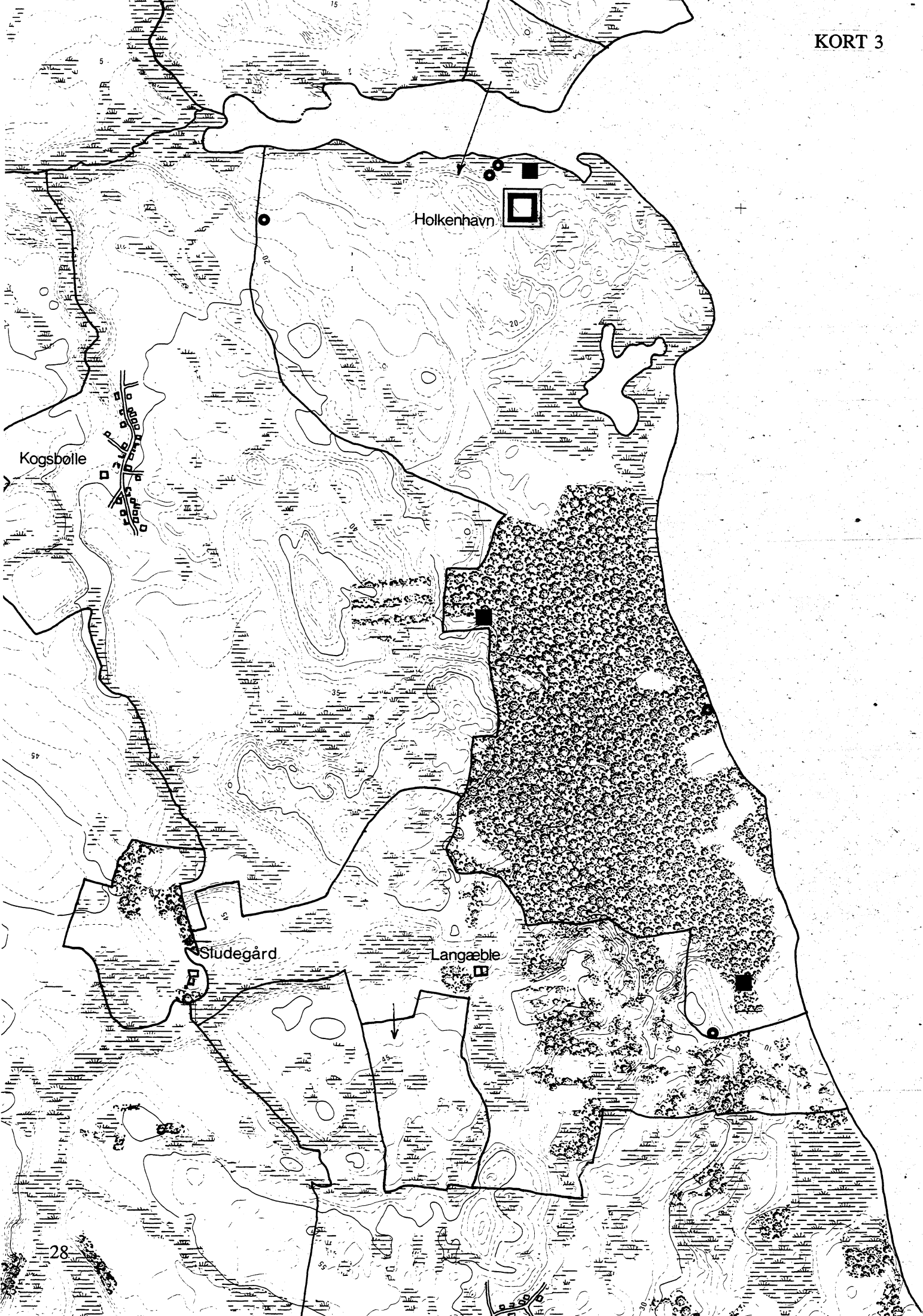
21900
21900
21900

21900 as

21900 as

26

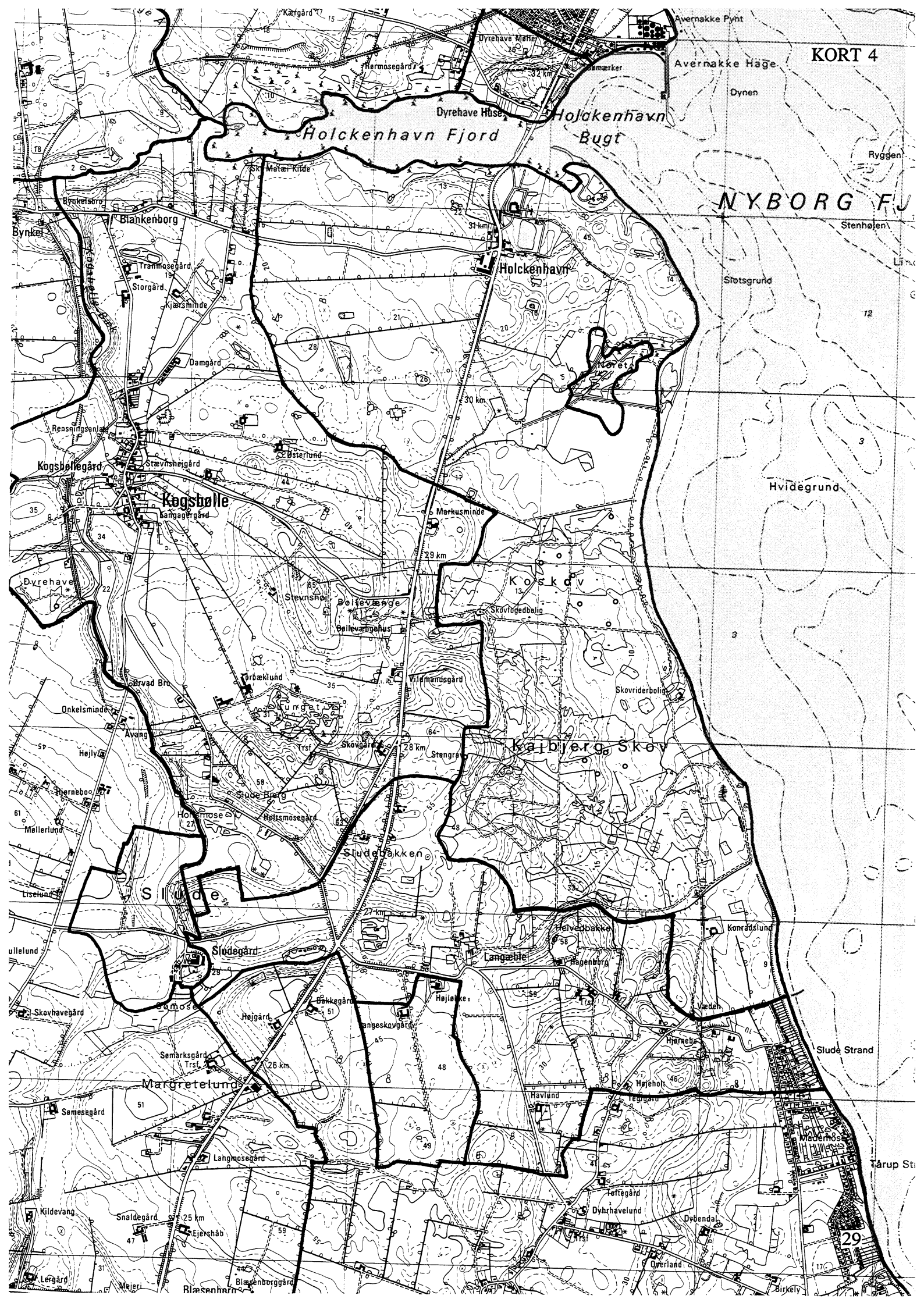
Holkenhavn

Kogsbølle

Sludegård

Langæble

28

Holckenhavn Fjord

Holckenhavn Bugt

NYBORG FJORD

Kogsbølle

Holckenhavn

Skovbjerg Skov

Sludebækken

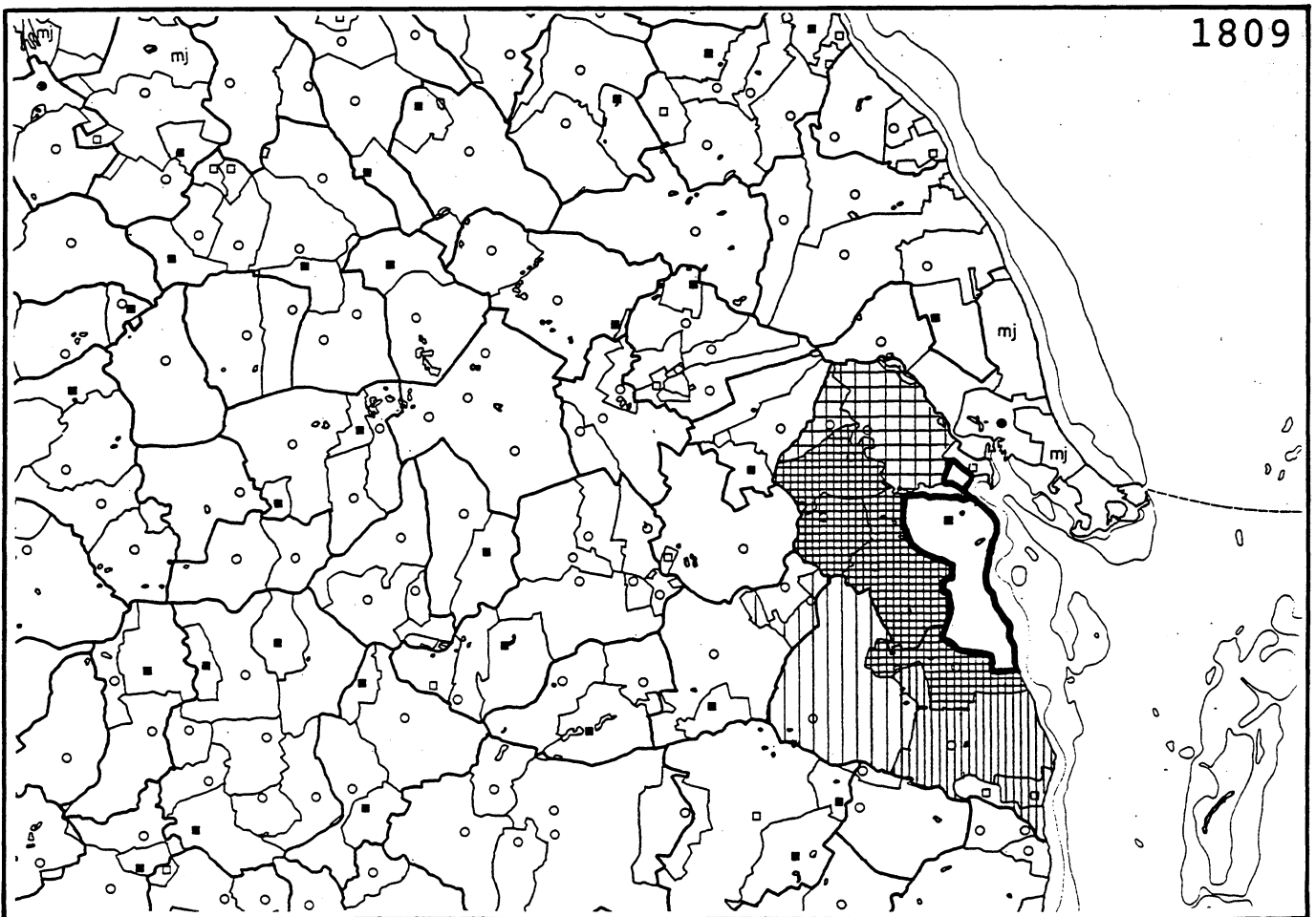
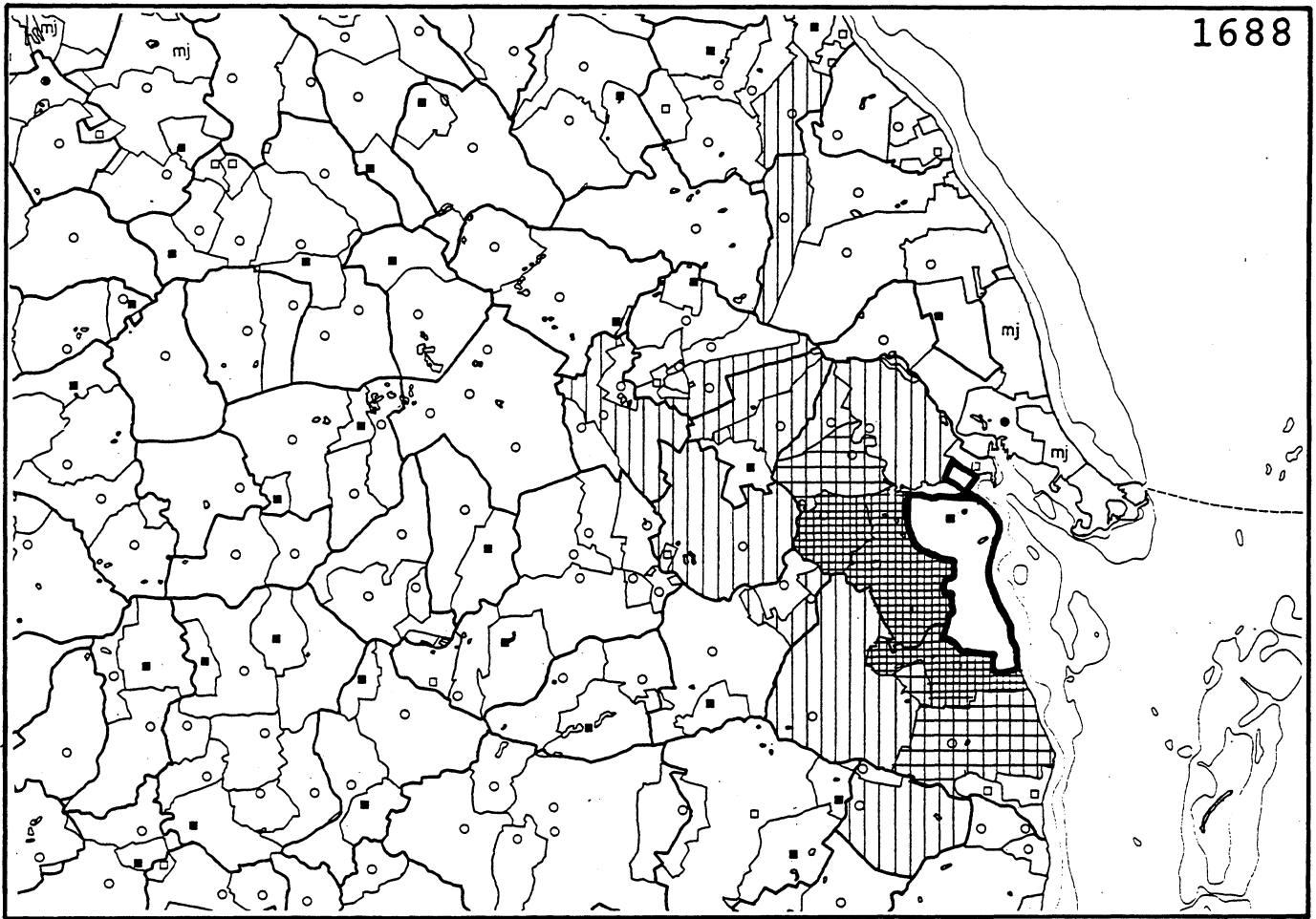
Sludegård

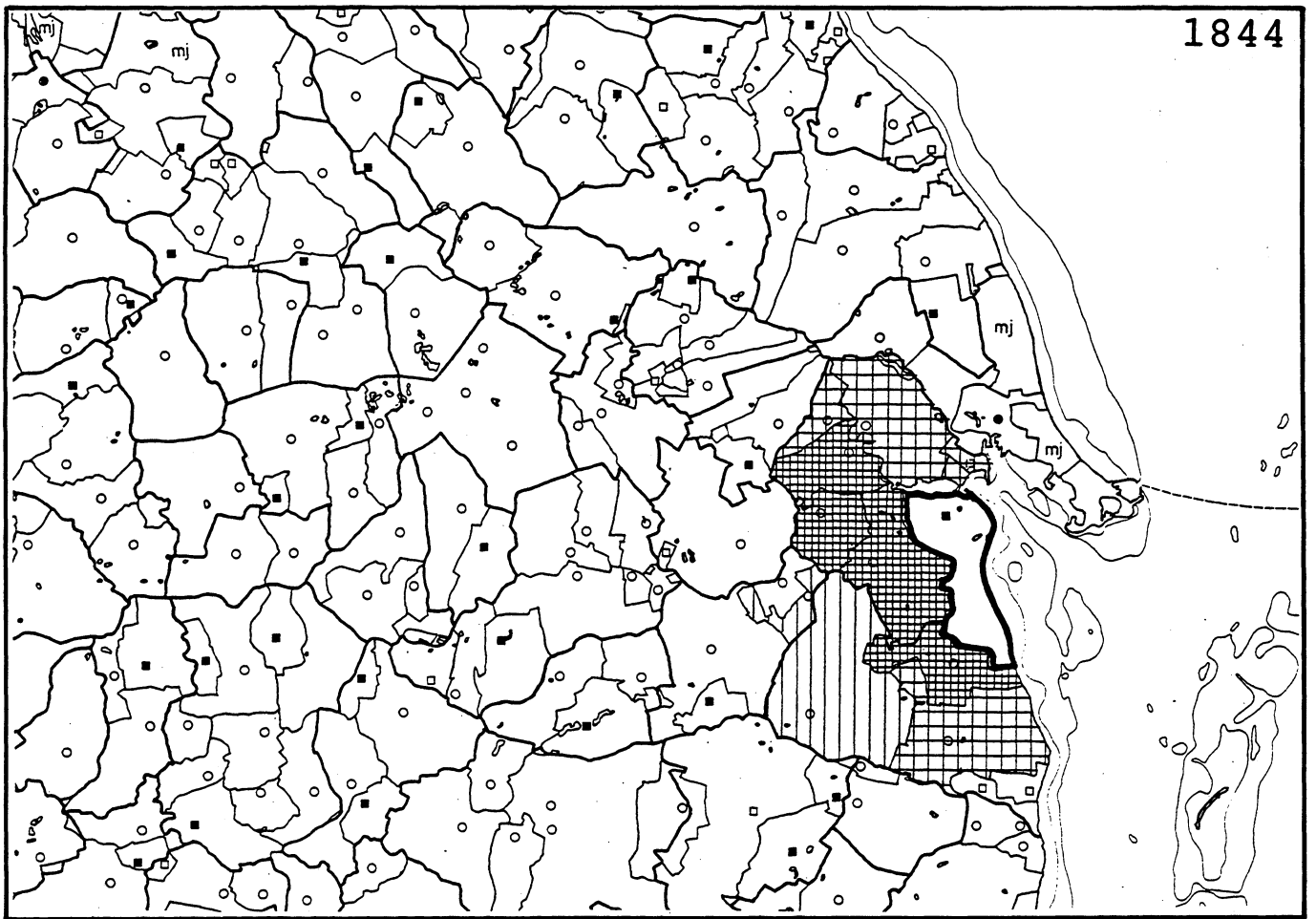
Margretelund

Slude Strand

Tårup St.

29

Juelsberg

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Avnslev
-----------------	----------------------------	---------------------------	-------------------------

Navn: Juelsberg	Tidligere navn: Bavnegård, Raschenberg
---------------------------	---

Bemærkninger:

I 1563 nævnes Bavnegård for første gang i formen Bagnegorden. På det tidspunkt var den en enestegård på o.12 tdr.htk. I 1669 købtes denne gård af amtsforvalter Claus Rasch, som gav den navnet Raschenberg. I 1771 købtes gården af Gregers Juel, en søn af Peter Juel til Hverringe. I 1799 optræder gården for første gang under navnet Juelsberg.

Anlægstidspunkt: 1670'erne	Anlægsform: enestegård
--------------------------------------	----------------------------------

Bemærkninger:

Claus Rasch købte foruden Bavnegård meget jord af kronen. Jorden blev lagt til gården, som herefter fik hovedgårdsstatus i 1675.

Ejere:

1669 Claus Rasch
1709 E.F.Ulfeldt
1723 H.A. von Ahlefeldt
1728 Chr. von der Maase
1744 Jens Dreyer
1770 et konsortium
1771 Gregers C. Juel
1985 E.K.Juel

Under stamhuset Juelsberg
1797-1925

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Avnslev
-----------------	----------------------------	---------------------------	-------------------------

Ejerlavet omkring år 1800

a. Hoved- og avlsbygninger:

Hoved- og avlsbygninger ligger samlet og udgør et uregelmæssigt 4-fløjet anlæg. Hovedbygningen ligger nordligst i anlægget.

b. Placering i ejerlavet:

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af skov og eng.

Placering: Randplaceret

Orientering: Ager-orienteret

c. Øvrige bygninger i ejerlavet:

Der er aftegnet 9 huse og fire gårde i ejerlavet. Det ene af husene ligger øst for hovedgården, mens de øvrige gårde og huse ligger i den sydlige del af ejerlavet.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800: 780 ha.

Antal marker: 14

heraf i årlig brug: 7

b. Dyrket areal år 1682: 313 tdr.ld.

Vangebrug: 2/2 og 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 45 1. + 2. bon: 95 eng: 16 skov: 1 græs: 20

Bemærkninger: 1682: 74 køer.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Østfyn. Moræneflade med terrænskrænter og -striber.

Jordbund: Overvejende moræneler med mange små forekomster af ferskvandstørv, -ler, -dynd, -sand og smeltevandssand.

Naturlig afgrænsning:

Det er kun grænsen mod Vindinge og en del af den østlige grænse, der følger terrænet.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Avnslev
-----------------	----------------------------	---------------------------	-------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luffoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger:</p> <p>Hovedbygningen har samme grundplan som før, men der er kommet to mindre sidefløje til.</p> <p>Avlsgården er blevet flyttet længere mod syd. Den består nu af 2 større og en del mindre bygninger.</p> <p>De fleste gårde og huse er bevaret.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret ved en del nybyggeri i forbindelse med Nyborg by.</p> <p>Andre anlæg:</p> <p>Haveområdets grundplan er blevet udvidet en del.</p> <p>Skove og vådområder:</p> <p>Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret, men mange af engområderne er væk. Ejerlavet gennemskæres af motorvej og jernbane.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Opført 1771-81. Sidefløjene er fra 1860. Restaureret 1895 og 1977.</p> <p>X Opført i 1880.</p> <p>Have på c.25 tdr.l.d. Landskabelig. Parterre med buskbom. Lindealleer. Thepavillon med iskælder fra 1843.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer:</p> <p>Ændringerne ude i ejerlavet er hovedsageligt sket efter 1887. Avlsgården lå stadig ved hovedbygningen på dette tidspunkt, men adskilt fra hovedbygningen. Sidstnævnte havde fået tilføjet de to sidefløje.</p>				

Fyns Amt	Hered: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Avnslev
-----------------	---------------------------	---------------------------	-------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688 ¹⁾	17 70 ¹⁾	18 54	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn				73	72	72	94	107	97	
Bemærkninger: 1) Excl. skovskyld på 1 td.htk.										

Fæstegodset

			1662	1688	17 70	18 54	18	1903		
Tønder hartkorn				230	706	535		172		
Bemærkninger:										

			1662	1688	17 75	18 54	18	1903		
Antal gårde				37	89	78		36		
Heraf i hovedgd. sognet				15	45	46		24		
Antal huse				3	88	93		95		
Heraf i hovedgd. sognet				2	37	47		72		
Fæsteenheder ialt				40	177	171		131		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	17 75	18 54				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods		25	29				
Heraf samlinger på min. 3 gårde		8	7				
Antal egaliserede samlinger af gårde		6	7				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	67
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Avnslev
----------	-------------------------	------------------------	----------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Amtsforvalter Claus Rasch købte i 1669 af kronen enestegården Bavnegård, (10½ tdr. htk.), der var placeret i Hjulby bymarks skovrige østlige del. Snart efter erhvervedes af kronen hovedparcellen af Nyborg Slots enemærke, og heraf oprettedes i 1675 hovedgården Raschenberg med i 1688 i alt 73 tdr.htk. foruden 1½ tdr.skovskyld. Gården udvidedes siden med 6½ tdr.htk. uprivilegeret gods.

I 1682 var det dyrkede areal på ikke mindre end 313 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var fortrinlig, og der var god eng, græs og skov til hovedgården.

Godstilliggendet erhvervedes stort set ved krongodsfrasalg. I 1688 var godset på 37 fæstegårde, fortrinsvis i Nyborg og Avnslev sogne. I 1718 og 1723 tilkøbtes yderligere 500 tdr. htk. og i 1742 lagdes Raschenberg fra Nyborg til Avnslev sogn. I 1775 var bøndergodset på i alt 706 tdr.htk., og godset regnedes for en af de største ejendomme på Fyn. De 89 gårde og 88 huse udgjorde et velarronderet og næsten gennemgalsiseret gods.

I 1797 oprettedes stamhuset Juelsberg af godset. Godset fik i 1690 patronatsret til Bovense, Ullerslev og Avnslev sogne og siden tillige til Flødstrup sogn.

I 1770'erne opførtes en ny statelig hovedbygning til afløsning af Claus Raschs bindingsværksgård.

O.1750 oprettedes et hospital ved Avnslev kirke. Det eksisterer endnu.

b. Efter cirka 1800:

Juelsberg hovedgårdsejerlav var o.1800 på ikke mindre end 780 ha. Arealet blev forøget en del i løbet af den anden halvdel af 1800-tallet. La Cour opgiver o.1905 det samlede areal til 690 ha, men der må være en del, der ikke er regnet med her. Ved overgangen til fri ejendom i 1925 blev der kun afgivet 50 ha jord til staten fra Juelsberg. Det øvrige jord blev afgivet fra gården Gersdorslund i Hads herred. I 1985 opgøres arealet til 881 ha, hvoraf 473 ha var ager, 110 ha eng og 251 ha skov.

Fæstegodset, der i 1854 beløb sig til ikke mindre end 535 tdr.htk., var fordelt på 78 gårde og 93 huse. Det var både velreguleret og velarronderet. Hovedparten lå i Avnslev sogn, mens resten var fordelt i de omkringliggende sogne. I de 7 byer, hvor Juelsberg ejede 3 gårde eller flere, var alle 7 egaliserede. Frasalget af fæstegods foregik over en lang periode. I 1925 var det næsten afsluttet, da der kun var 24 tdr.htk. tilbage. Juelsberg avlsgård blev o.1905 drevet af 16-20 faste folk, 10-12 daglejere og 8 polske piger om sommeren. Avlsgården Borgeskov blev drevet af 6 faste folk og 9 daglejere.

Hovedgårdstaksten steg kraftigt i sidste halvdel af 1800-tallet. Efter overgangen til fri ejendom i 1925 og afgivelsen af 50 ha, faldt den en smule, så den i 1956 var på 97 tdr.htk. Afbyggergården Borgeskov, der blev oprettet mellem 1875 og 1905 på Juelsbergs jorder, er regnet med i hovedgårdstaksten. O.1770 var jorden delt op i 14 marker, hvoraf de 7 blev besået årligt. O.1905 var jorden til Juelsberg avlsgård delt op i 13 marker, hvor de 2 var brak, mens de tre var kløver og græs. Afbyggergården Borgeskov havde 8 marker, hvoraf de 3 var henholdsvis brak, kløver og græs. Kvægbesætningen på Juelsberg var da på 150 køer og 60 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 235 fedesvin. På Borgeskov var der 95 køer og 60 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 75 fedesyin.

Konge- og kirketiendet udgjorde i 1905 196 $\frac{1}{4}$ tdr.

Stamhuset Juelsberg overgik til fri ejendom i 1925 mod betaling af afgift til staten og hensættelse til successorfond.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Nyborg	Sogn: Avnslev
-----------------	----------------------------	---------------------------	-------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

Typologisk vurdering: stor interesse

1. Juelsberg er oprettet i 1675 af en bondegård og hovedparcellen af Nyborg Slots enemærke. Hovedgården blev herved født som en stordrift og er siden kun udvidet i beskeden grad til 1800. Hovedgården er randplaceret i sit ejerlav. Boniteten var fortrinlig, og der var god eng, græs og noget skov til hovedgården.
2. Godstilliggendet voksede i 1700-tallet til o.90 gårde, og Juelsberg blev herved til et af øens største besiddelser. Godset var udmærket arronderet og egaliseret. Til godset hørte fire kirker, og i 1791 ophøjedes godset til stamhus.
3. Frasalget af fæstegods foregik langsomt fra 1850'erne til 1920'erne. Ved overgangen til fri ejendom i 1925 blev der fra hovedgården afstået 50 ha, men til trods herfor var godsets areal i 1985 noget større end o.1800.
4. Den nuværende hovedbygning er opført i 1770'erne med sidefløje fra 1860. Avlsgården er opført i 1880.

Sammenfattende drejer det sig om en usædvanlig anlægstype med en markant udviklingshistorie.

Relikt-vurdering: interesse

1. Hovedbygningen fra 1700- og 1800-tallet er bevaret. Avlsgården er nyopført i 1880. Landskabelig have bevaret.
2. Ejerlavet er præget en del af nybebyggelse og store vejanlæg. Skovarealet er bevaret og enkelte vådområder.
3. Særlige relikter:
4. Arkæologiske interesser: tomten af den gamle ladegård.

Bregnemosenus

KORT 2

40
nehøj

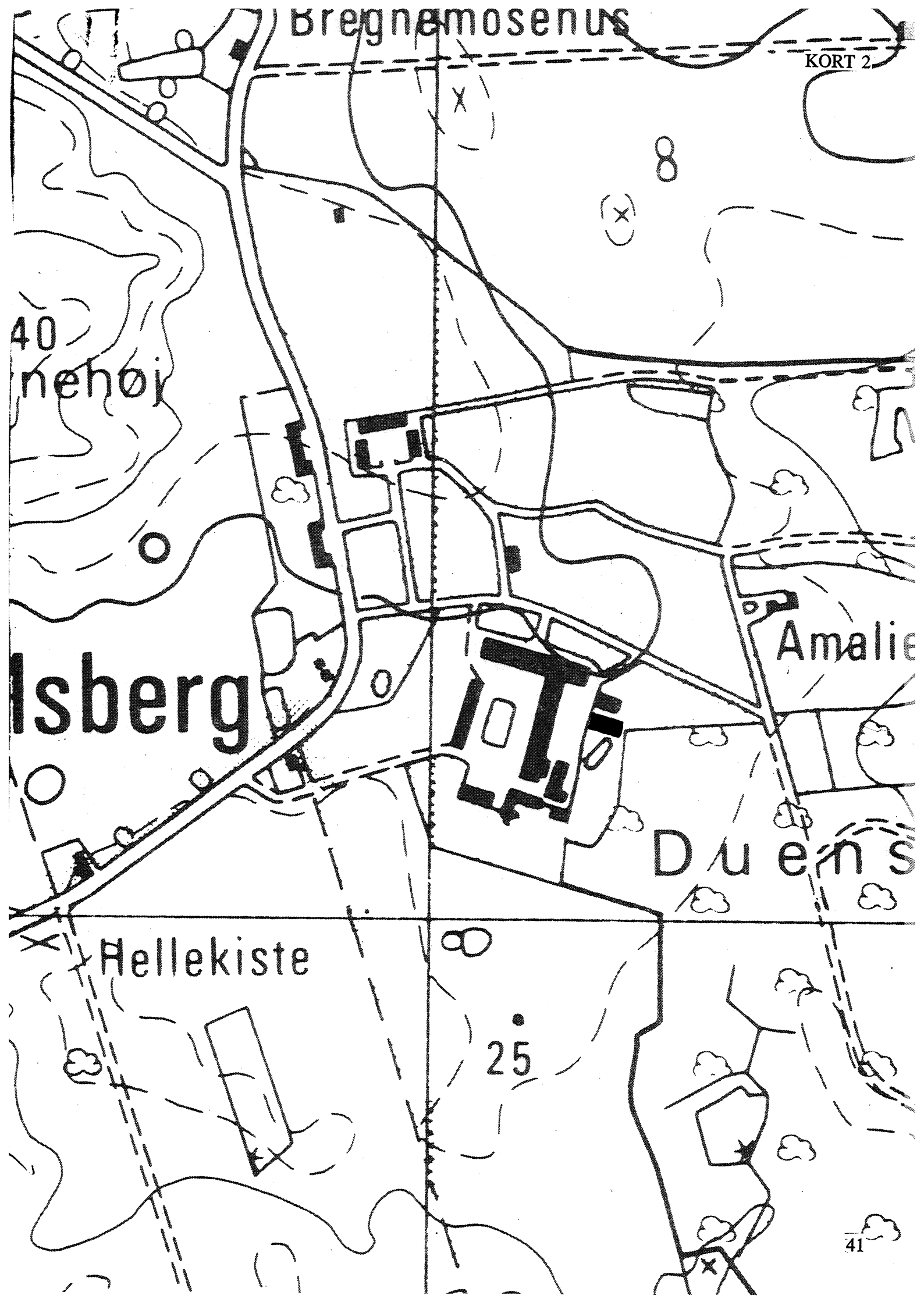
Isberg

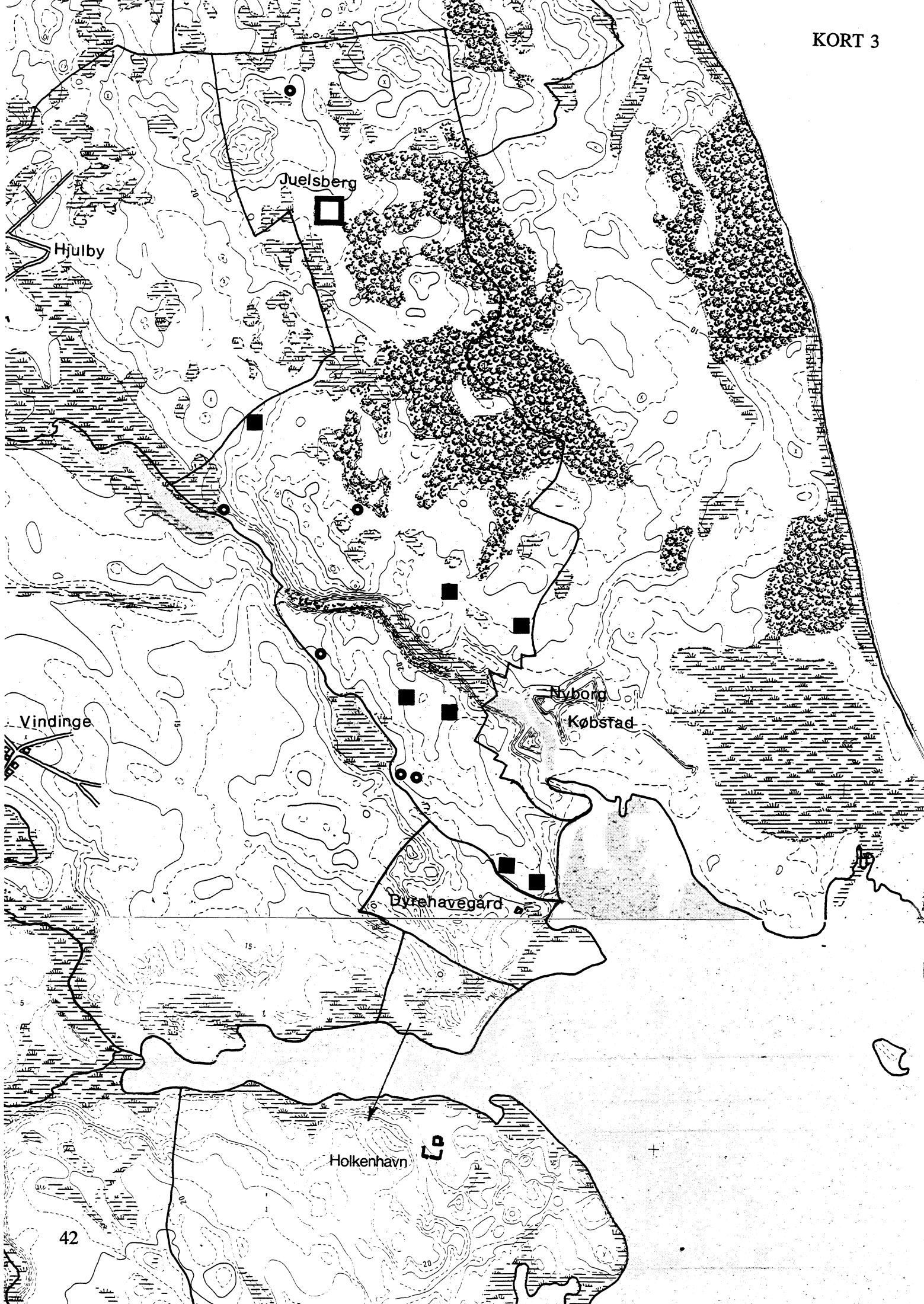
Amalie

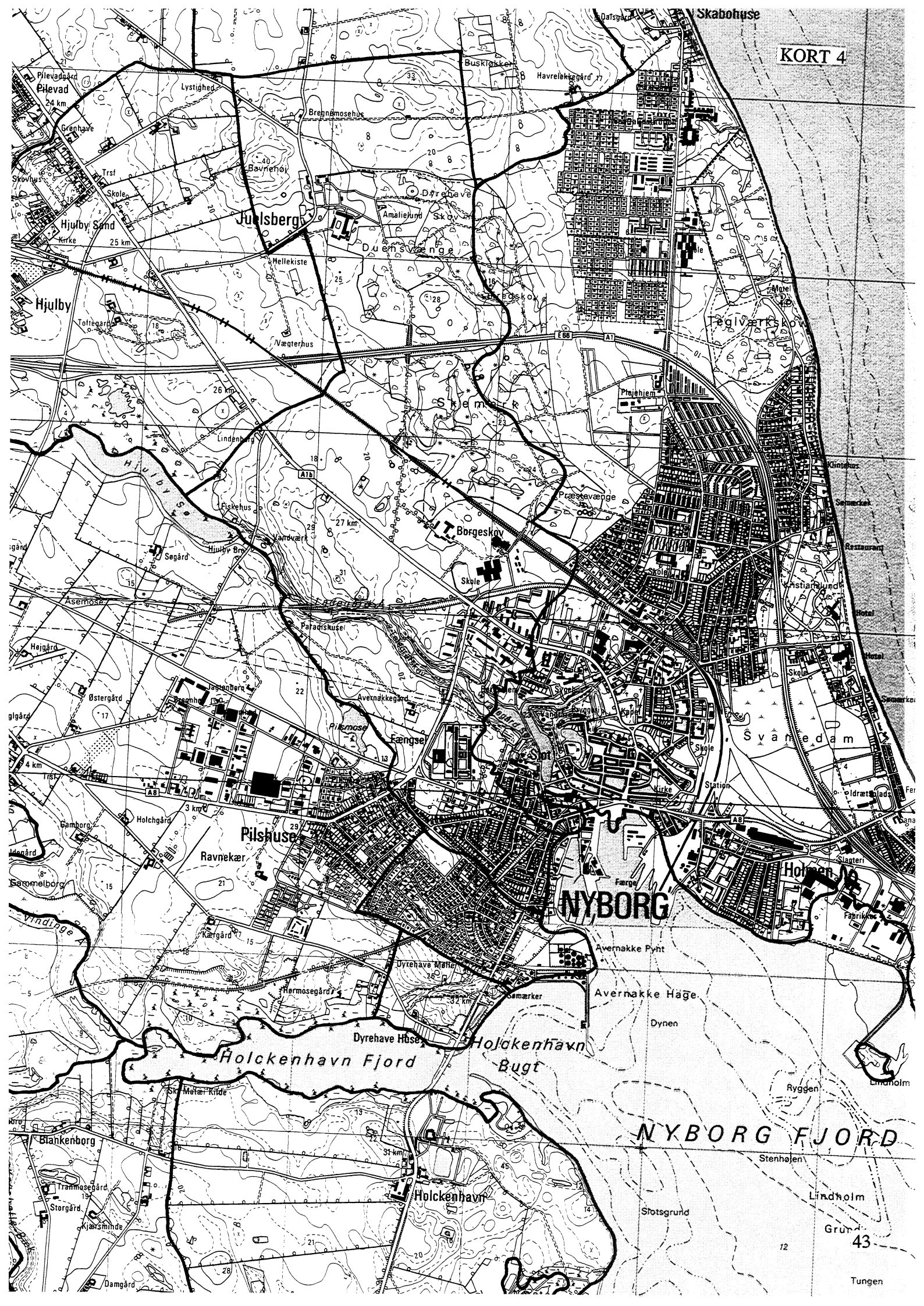
Duens

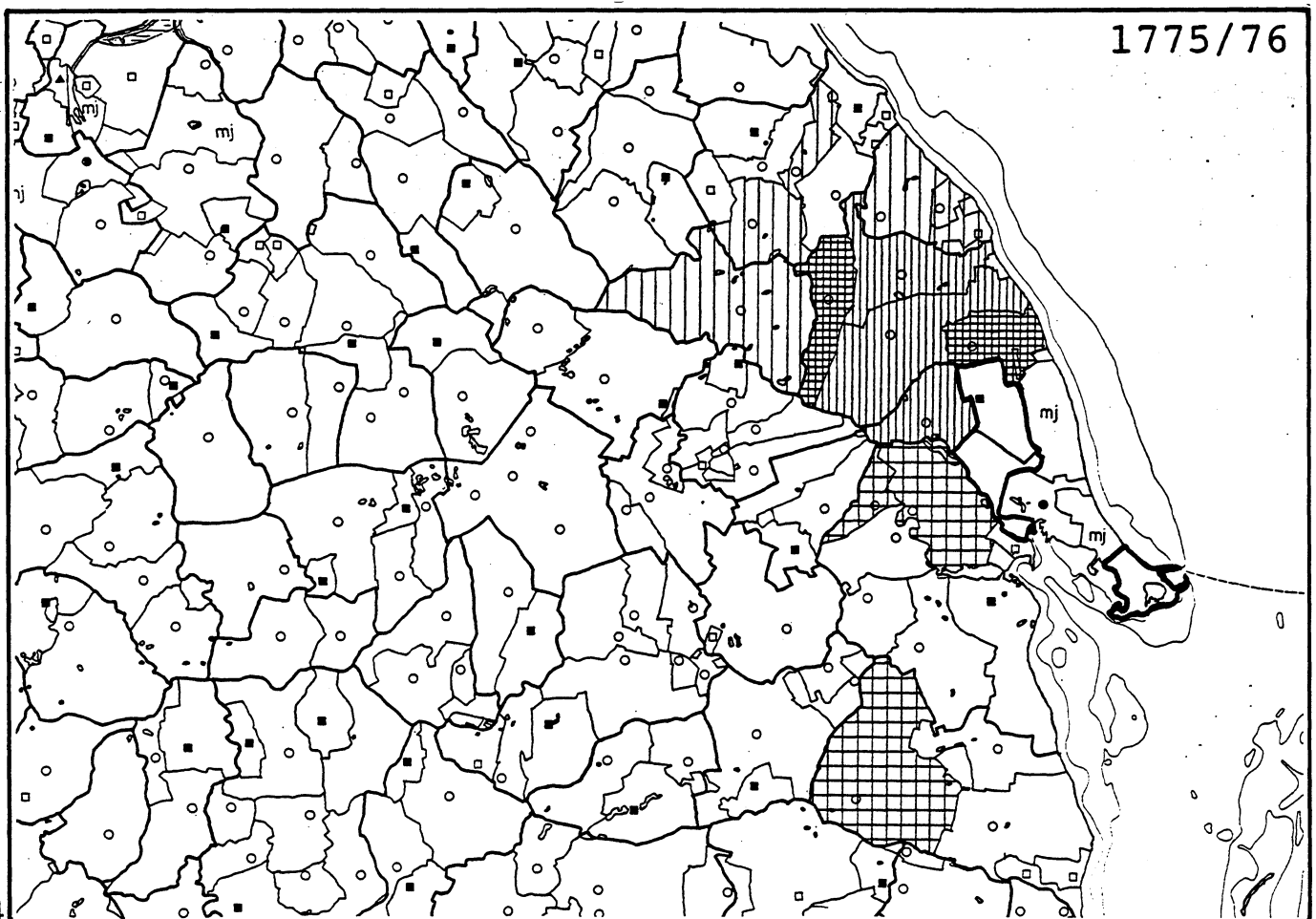
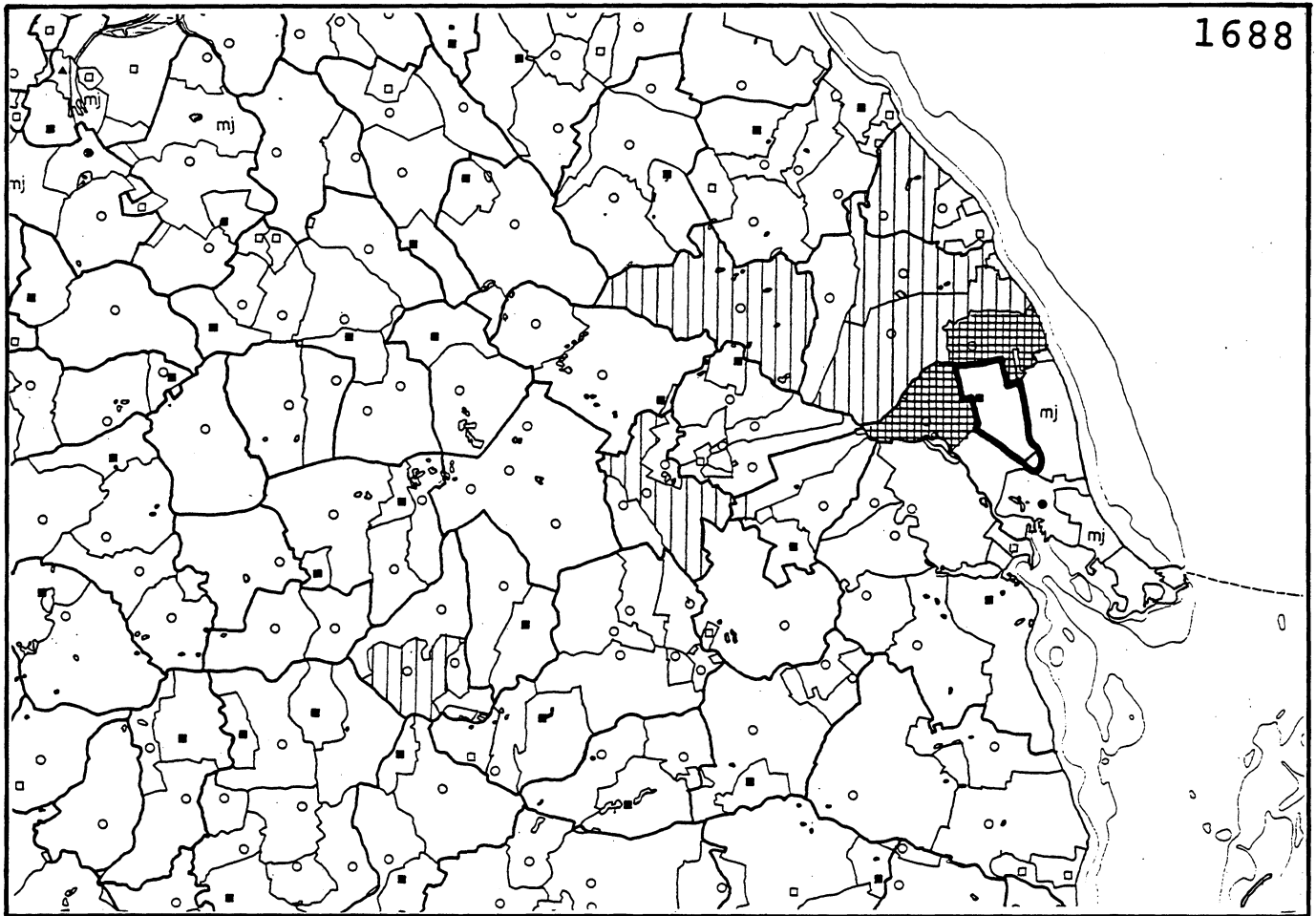
Hellekiste

25

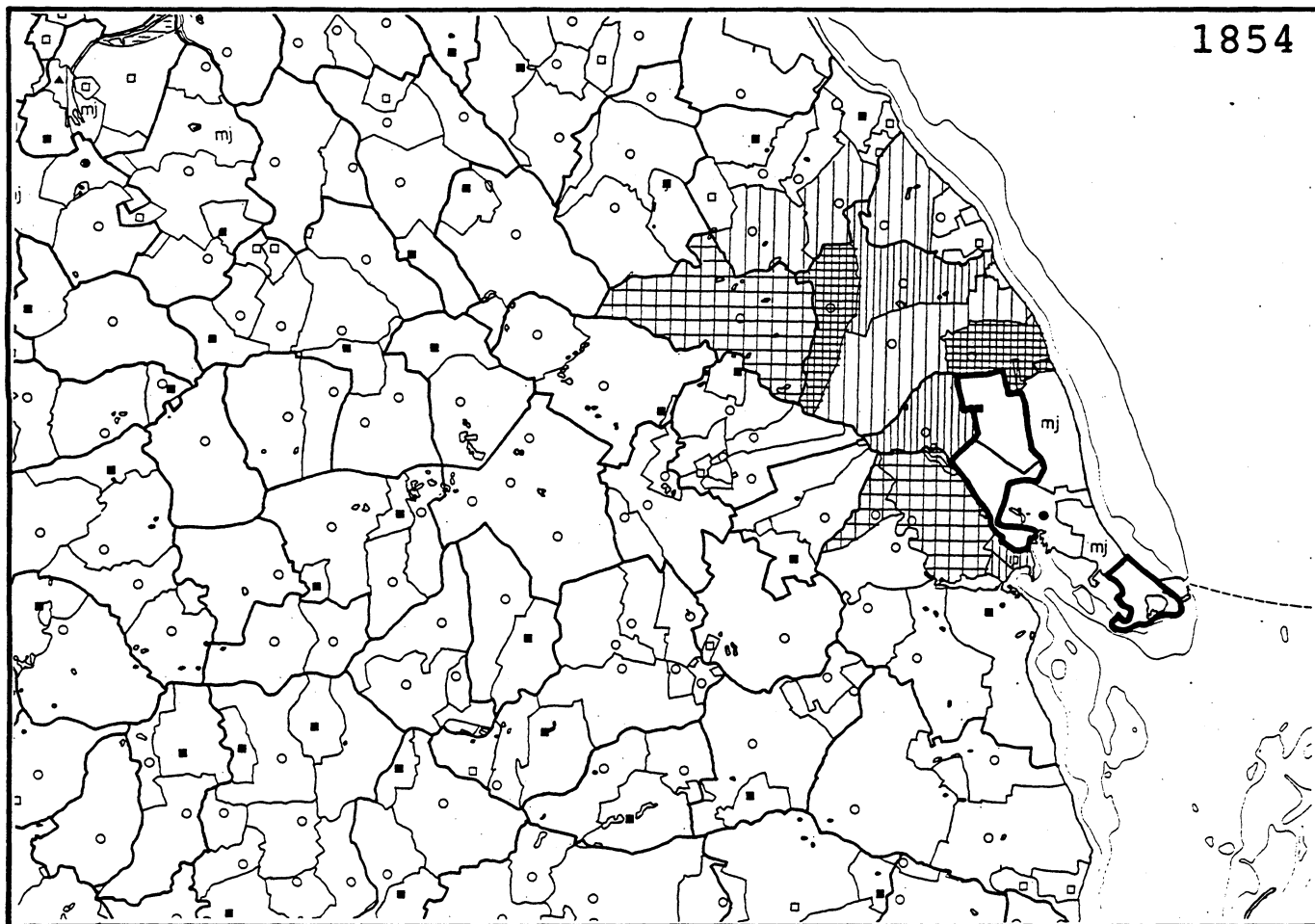

1854

Risinge

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Navn: Risinge	Tidligere navn:
-------------------------	------------------------

Bemærkninger:

Risinge nævnes første gang så sent som i 1532 i formen Ryszeningenlycke. Det er uvist, om Risinge hører hjemme i gruppen af bebyggelsesnavne på -inge. Navnet er snarere beslægtet med de svenske bebyggelsesnavne Risinge, Risingen. Navnet er da en naturbetegnende ing-afledning af forledet ris, der betyder mindre skov, krat.

Anlægstidspunkt: som hovedgård 1661-64	Anlægsform: opr. landsby
---	---------------------------------

Bemærkninger:

1661 solgte kronen 3 gårde i Risinge, hvoraf hovedgården oprettedes. Bebyggelsen Risinge er oprindelig udparcelleret af Flødstrups ejerlav. Ved hovedgårdens oprettelse blev bebyggelsen nedlagt.

Ejere: 1661 Jens Madsen 1689 Thomas Købke c.1705 Poul Petersen Bagger 1727 Hugo Praëm 1759 Maltha Engelsted 1823 J. Petersen Kejrup 1827 Chr. F. Fog 1900 Rasmus Katstrup 1929 O. Bille Brahe 1985 T.C.Bille Brahe	Fælles ejer med nabogården Rørbæk 1759-1823.
---	---

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Ejerlavet omkring år 1800**a. Hoved- og avlsbygninger:**

Hoved- og avlsbygninger udgør et samlet 4-fløjet anlæg. Hovedbygningen ligger vestligst. Avlsbygningerne er et trefløjet anlæg. Bag ved dette ligger der en mindre bygning.

b. Placering i ejerlavet:

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med mindre indhold af eng og skov.

Placering: Centralplaceret

Orientering: Ager/eng/skov-orienteret

c. Øvrige bygninger i ejerlavet:

Der er aftegnet 2 huse på kortet. Det ene ved den sydøstlige ejerlavsrind, det andet ved den nordlige ejerlavsrind.

Driftsøkonomi

a. Areal år 1800: 194 ha

Antal marker: 7

heraf i årlig brug: 3

b. Dyrket areal år 1682: 100 tdr.l.d.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 51 1. + 2. bon: 74 eng: 25 skov: 1 græs: 8

Bemærkninger: Besætning 1682: 40 malkekøer, 16 ungnød.

Jordbundsforhold og afgrænsning**Landskabsform:**

G. Østfyn. Moræneflade med terrænskrænter mod sydøst og tunneldal mod nord.

Jordbund: Overvejende moræneler. Ferskvandstørnv mod vest.

Naturlig afgrænsning:

Grænsen mod Dinestrup og Visby følger ikke terrænet.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen har samme grundplan, men der er kommet to sidefløje til.</p> <p>Avlsgården er blevet flyttet længere mod øst. Den består af to større bygninger og en del mindre.</p> <p>De to huse ligger der stadig.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ikke ændret ved nybebyggelse.</p>		X		Hovedfløjen opført 1750-94. Sidefløjene er fra ca.1850. Tårnet er fra 1903.
	X		X	Opført 1954-55.
<p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet udvidet en del mod vest</p>		X		Have på ca.3,5 tdr.l.d.
<p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret, men vådområderne er væk.</p>		X		
<p>Særlige relikter:</p>				
<p>Arkæologiske interesser: Avlsgårdtomten er frilagt.</p>				
<p>Tidspunkt for ændringer: Ændringerne er hovedsageligt sket efter 1884.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1770	18 42	1870	1903	1956	
Tønder hartkorn			29	27	31	29	29	29	33	
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688	17 59	18 42	18	1903		
Tønder hartkorn			15	100	55					
Bemærkninger:										

			1662	1688	1759	1842	18	1903		
Antal gårde			2	15	6	0				
Heraf i hovedgd. sognet			2	14	4	0				
Antal huse				2	16	2		4		
Heraf i hovedgd. sognet				2	10	0		4		
Fæsteenheder ialt				17	22	2		4		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	17 59	18 42				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods		12	1				
Heraf samlinger på min. 3 gårde		0					
Antal egaliserede samlinger af gårde		0					

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

I 1661 afhændede kronen som gældsudlæg 18 gårde i Flødstrup sogn til rådmand Jens Madsen i Nyborg. Heriblandt var den lille landsby Risinge med 3 gårde, som Jens Madsen straks sammenlagde til hovedgården Risinge med 27 tdr.htk. i 1688 foruden 0,3 td. skovskyl. O.1730 blev hovedgården yderligere udvidet med 4 tdr.htk. Det lykkedes dog aldrig at få gården privilegeret (d.v.s. skattefri). Den omtales o.1800 som en ufri sædegård.

Den lille hovedgård havde i 1682 et dyrket areal på 100 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var udmærket, og der var god eng, græs og noget skov til hovedgården. Den har karakter af en kystskovgård. I 1682 var besætningen på 40 malkekøer og 16 ungnød.

Med Risinge fulgte i 1661 yderligere 15 gårde i sognet. Hertil kom i 1664 yderligere 7 gårde fra kronen, hvoraf 5 i Flødstrup sogn. Godset svandt dog efterhånden ind, og i 1759, da Risinge blev opkøbt af nabogodset Rørbæk, var det samlede gods på blot 6 gårde og 16 huse.

Godset opnåede ingen særlig status.

O.1800 hedder det, at der var god underskov til Risinge.

b. Efter cirka 1800:

Risinge hovedgårdsejerlav var o.1800 på 194 ha. Der er ikke sket den store ændring i arealet i 1800- og 1900-tallet. I 1985 opgøres det til 206 ha, hvoraf 148 ha var ager, 28 ha eng og 30 ha skov.

Fæstegodset bestod i 1842 af beskedne to huse. Risinge ejedes sammen med nabogården Rørbæk fra 1759 til 1823, så hovbønderne til sidstnævnte har sandsynligvis været med til at drive Risinge også. O.1905 blev gården drevet af 12 faste folk, 6 daglejere og 9 polske piger om sommeren.

Hovedgårdstaksten lå på 29 tdr.htk. det meste af 1800-tallet. I 1947 blev Langtved Lundegård på 11 ha købt til. I 1956 er hovedgårdstaksten således steget til 33 tdr.htk. Hartkornet var i hele perioden uprivilegeret.

I 1802 var jorden delt op i 7 marker, hvoraf de 3 blev besået årligt. O.1905 var jorden også delt op i 7 marker, hvoraf de 3 var henholdsvis kløver, græs og brak. Kvægbesætningen var da på 80 køer og 40 stk. ungvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 80 fedesvin.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

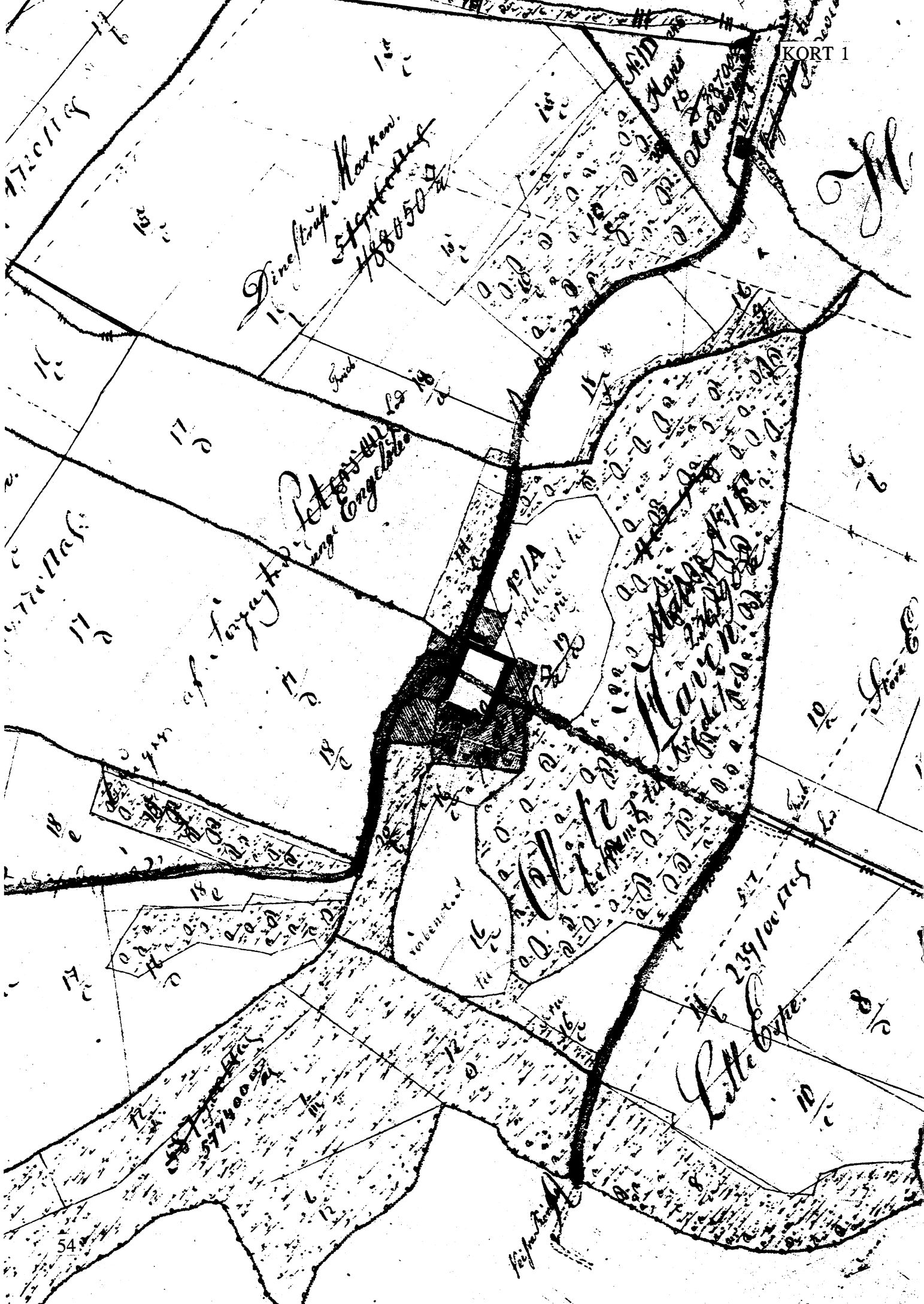
Typologisk vurdering: interesse

1. Hovedgården Risinge er oprettet ved nedlæggelsen af en lille landsby af samme navn i 1661. Siden er ejerlavet kun udvidet beskedent. Risinge er centralplacert i sit ejerlav og har karakter af en kyst-skovgård.
2. Tilliggendet var ved grundlæggelsen 15-20 gårde, og det reduceredes til blot 6 gårde i 1759. Risinge fik aldrig privilegeret sædegårdsstatus. Fra 1759 til 1823 var Risinge forenet med nabogodset Rørbæk.
3. Hovedgårdsejerlavet er endnu intakt bevaret. Fæstegodset afhændedes stort set i begyndelsen af 1800-tallet.
4. Hovedfløjen er opført i 1700-tallet. Sidefløjene er fra 1850. Tårnet er fra 1903. Avlsgården er flyttet og nyopført 1954-55.

Sammenfattende drejer det sig om en sen og atypisk anlægstype med få udviklingsmæssige karakteristika.

Relikt-vurdering: interesse.

1. Hovedbygningen fra 1700-tallet er bevaret med senere tilbygninger. Avlsgården er flyttet og nyopført i 1954-55. Haven er bevaret.
2. Ejerlavet er ikke præget af nybebyggelse. Skovarealerne er bevaret, men vådområderne er opdyrket.
3. Særlige relikter:
4. Arkæologiske interesser: Avlsgårdtomten er frilagt.

Dinestrup Markens
Ejendomme
1888/50

Petersen
Engelballe

Lille Øster
Lille Vester
239/10075

H

1720/19

1720/19

18 e

54

17 d

17 d

17 d

18 e

18 e

577/10075

12 e

12 e

12 e

12 e

12 e

12 e

12 e

10 e

10 e

10 e

10 e

10 e

10 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

18 e

13 km

Trst

Risinge

Ertehave

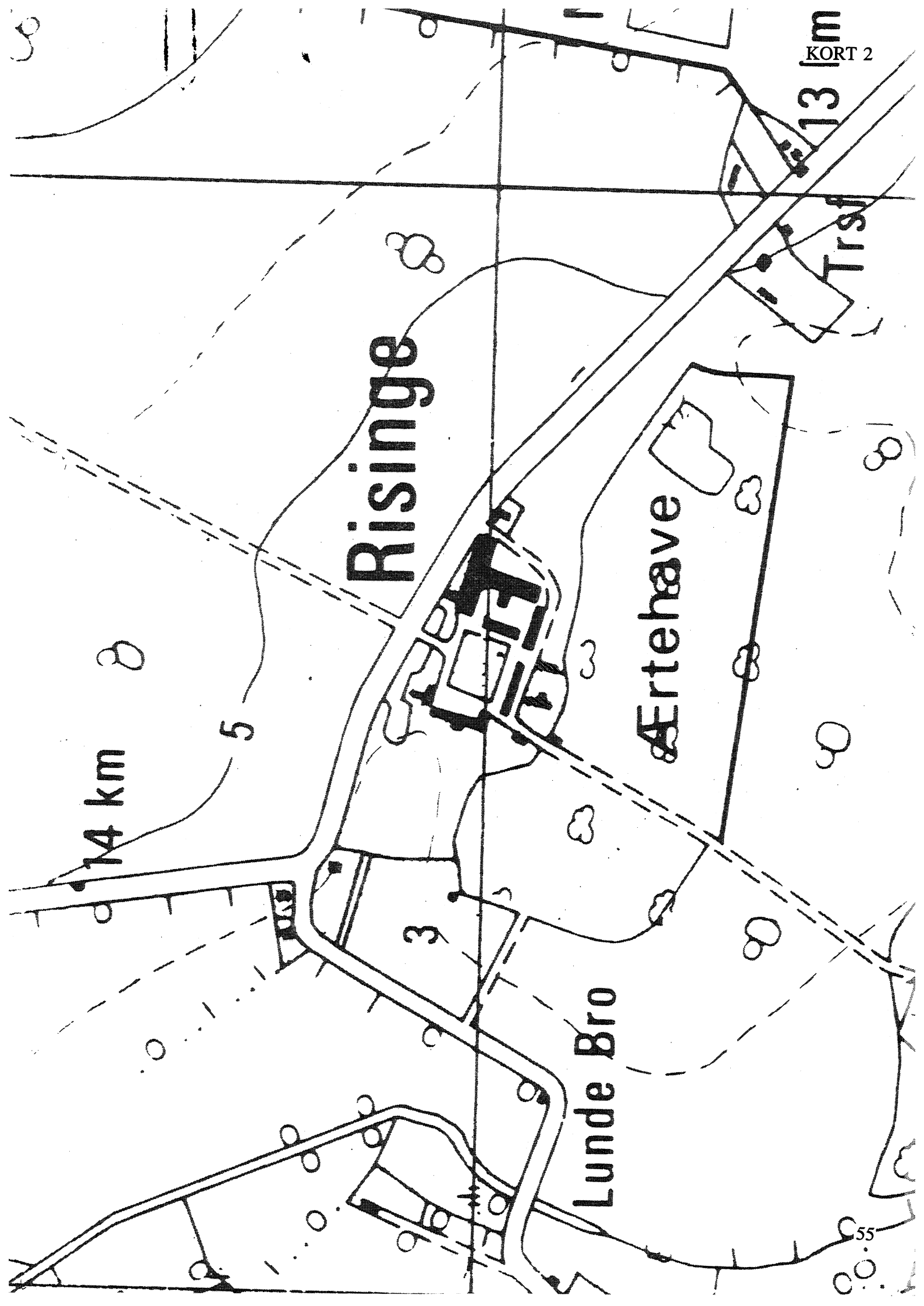
Lunde Bro

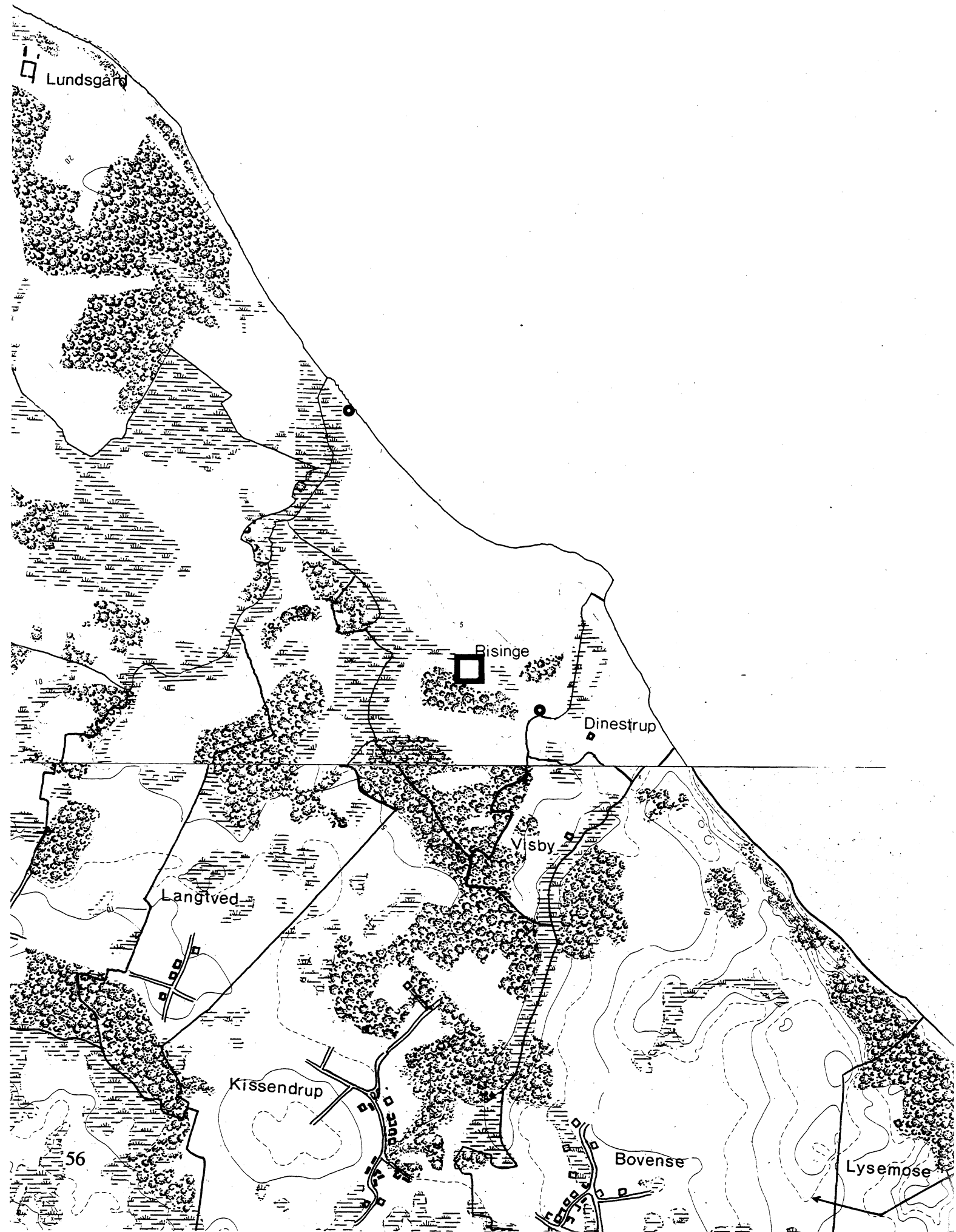
14 km

5

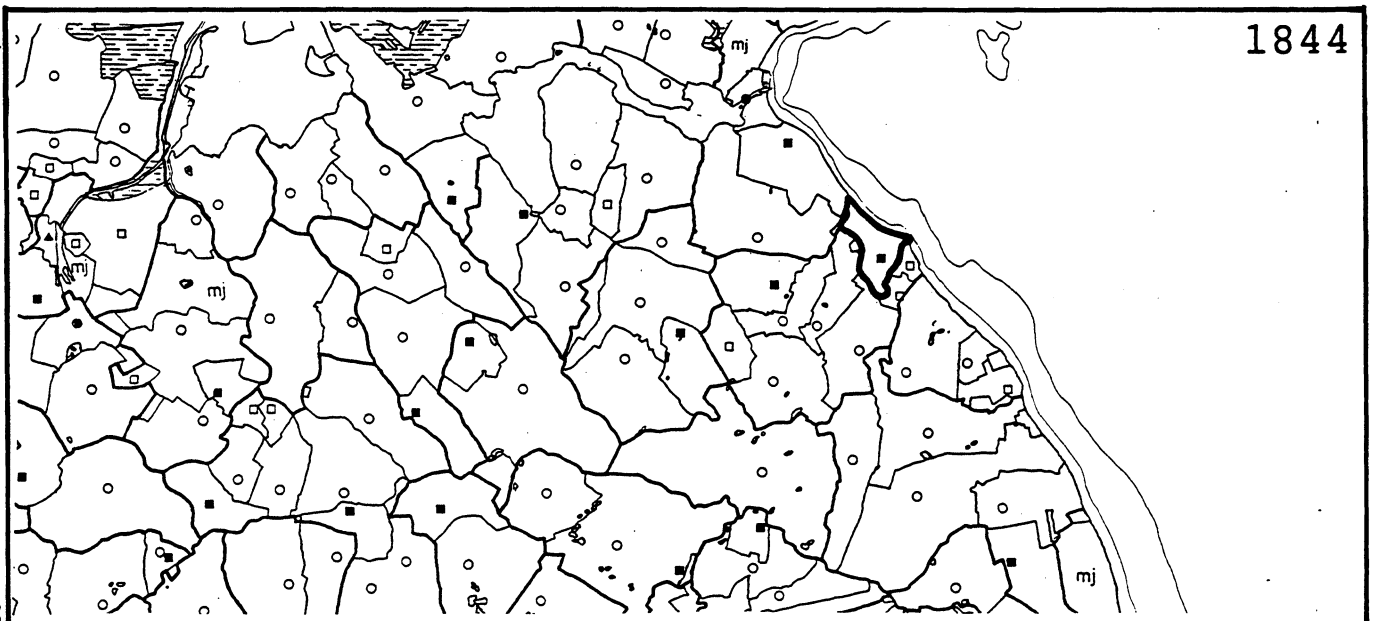
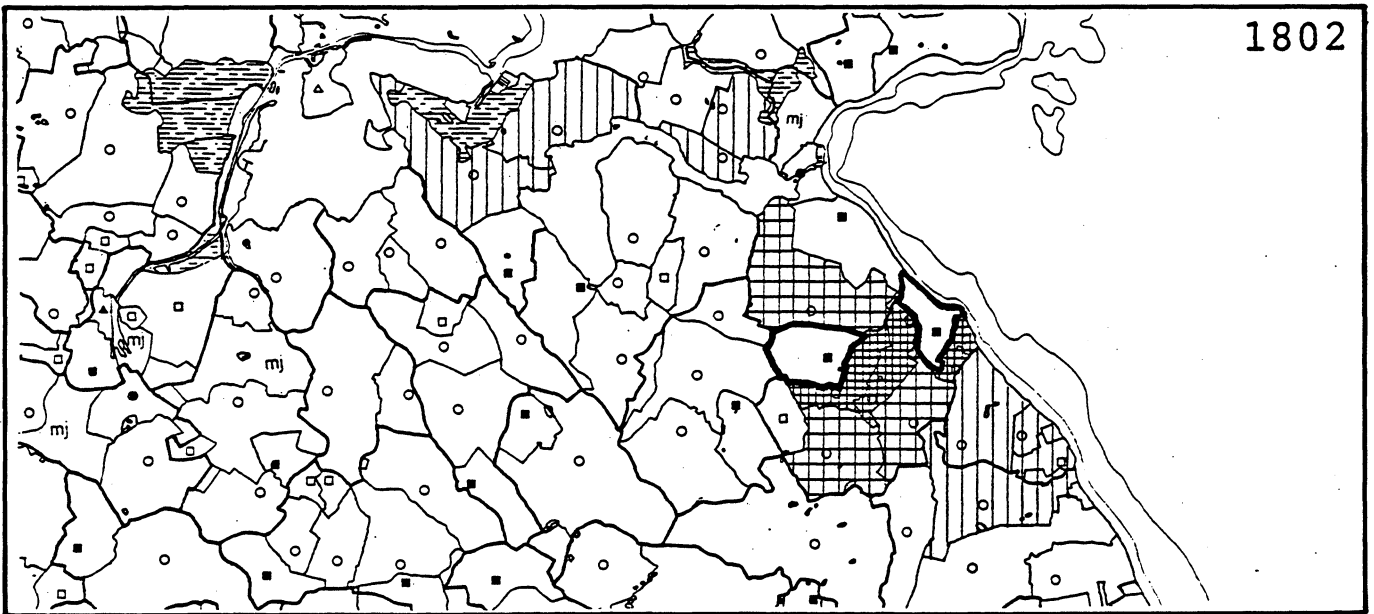
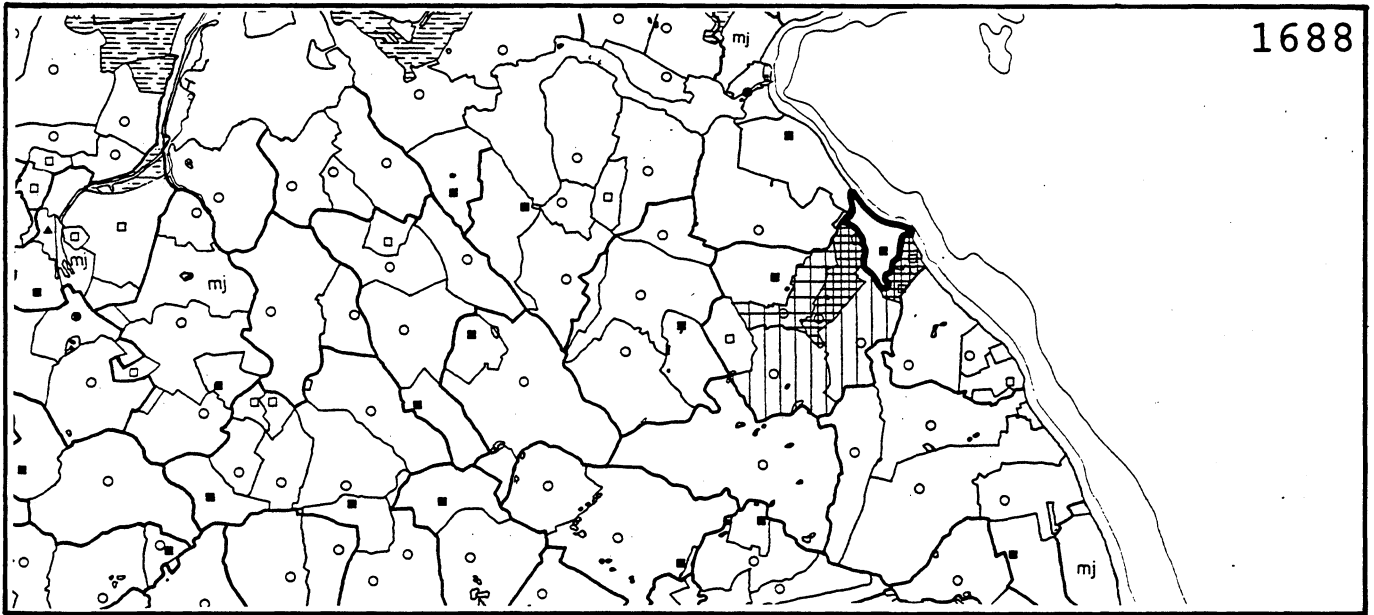
3

55

Rørbæk

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Navn: Rørbæk	Tidligere navn:
------------------------	------------------------

Bemærkninger:

Hovedgården Rørbæk omtales første gang i 1438 i formen Rørbeck. Forledet er plantnavnet rør, formentlig om rør brugt til tagtækning eller vægbeklædning. Efterledet er bæk.

Anlægstidspunkt: middelalder	Anlægsform: oprindelig landsby
--	--

Bemærkninger:

Landsbyen Rørbæk blev ved udvidelse af hovedgården nedlagt i begyndelsen af 1600-tallet. Rørbæk var oprindelig udparcelleret af Mullerups ejerlav, som hovedgården senere gjorde indhug i.

Ejere:

1438 Coort Barend	Fælles ejer med nabogården
1469 Clement Timmesen	Risinge 1759-1823
ca.1500 H.Jensen Qvitzow	
1615 Gregers Høg	
1691 H.Mortensen Møller	
1728 Otto Jacobsen og Claus Vedel	
1731 Otto Jacobsen Engelsted	
1924 Udstykningsforeningen	
1924 Niels Mølgaard	
1985 E.Knudsen	

Historiske tildragelser:

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Ejerlavet omkring år 1800**a. Hoved- og avlsbygninger:**

Hovedbygningen er et tre-fløjet anlæg, åbent mod øst. Avlsgården ligger umiddelbart vest herfor. Den er et 4-fløjet anlæg, åbent mod øst. Bag avlsgården ligger der en mølle.

b. Placering i ejerlavet:

Ejerlavets ressourcer: Overvejende agerjord med større indhold af skov.

Placering: Randplaceret

Orientering: Eng-orienteret

c. Øvrige bygninger i ejerlavet:

I den nordlige del af ejerlavet ligger der en mindre gård. Ved den sydlige ejerlavsrands ligger der et hus.

Driftsøkonomi**a. Areal år 1800:** 310 ha

Antal marker: 5

heraf i årlig brug: 2

b. Dyrket areal år 1682: 196 tdr.l.d.

Vangebrug: 2/1

Hartkorns sammensætning (i % af agerhartkorn):

1. bon: 37

1. + 2. bon: 84

eng: 8

skov: 0

græs: 1

Bemærkninger: Besætning 1682: 32 køer (hollænderi), 6 stude, 15 ungnød.

Jordbundsforhold og afgrænsning

Landskabsform: G. Østfyn. Moræneflade med tunneldal mod sydøst.

Jordbund: Overvejende moræneler.

Naturlig afgrænsning:

Det er kun en mindre del af grænsen mod Langtved, der følger terrænet.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Relikt - vurdering

Reliktvurderingen er foretaget på grundlag af sammenligninger af kort fra omkring år 1800 og år 1880 med nutidige kort og luftfoto	Velbevaret struktur	Delvis bevaret struktur	Opløst struktur	Bemærkninger
<p>Bygninger: Hovedbygningen består i dag kun af en enkelt fløj. Den er flyttet længere mod vest.</p> <p>Avlsgården er flyttet længere mod nordvest. Den består af 3 fløje.</p> <p>Huset og gården ligger der stadig. Møllen er forsvundet.</p> <p>Bebyggelsesgraden er ændret en del ved nybyggeri langs vejene.</p> <p>Andre anlæg: Haveområdet er blevet indskrænket en smule mod øst.</p> <p>Der er bevaret et uregelmæssigt hegnsforløb mod øst.</p> <p>Skove og vådområder: Ikke-ager arealer: Skovarealerne er bevaret. Vådområderne er væk, bortset fra et enkelt syd for hovedgården.</p> <p>Særlige relikter:</p> <p>Arkæologiske interesser:</p>	X	X	X	<p>Ombygget fra stald i 1870 og 1925.</p> <p>Avlsgård i grundmur med skifertag.</p> <p>Have på ca. 8 tdr.ld.</p>
<p>Tidspunkt for ændringer: Den overvejende del af ændringerne er sket efter 1884.</p>				

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Hovedgårdstaksten

			1662	1688	1770	1842	18 70	1903	1956	
Tønder hartkorn			70	57	56	57	59	48	17	
Bemærkninger:										

Fæstegodset

			1662	1688	17 70	18 42	18 70	1903		
Tønder hartkorn			230	84	274	21		2		
Bemærkninger:										

			1662	1688	17 73	18 42	18 71	1903		
Antal gårde			20	14	37	2	0	1		
Heraf i hovedgd. sognet			9	8	20	2	0	1		
Antal huse				17	38	43	27	10		
Heraf i hovedgd. sognet				13	32	41	27	10		
Fæsteenheder ialt				31	75	45	27	11		
Bemærkninger										

Godsfordelingen

	1662	1773	18 42				
Antal bebyggelser hvor hovedgården har fæstegods	7	19	4				
Heraf samlinger på min. 3 gårde	3	7	0				
Antal egaliserede samlinger af gårde	0	6	0				

Hoveri

Antal hoveripligtige enheder o. 1770:	35
Hoveriets omfang pr. gs. gård:	a) pløjedage
	b) spanddage
	c) gangdage
Bemærkninger:	

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
-----------------	----------------------------	------------------------------	---------------------------

Udviklingsbeskrivelse

a. Indtil cirka 1800:

Rørbæk nævnes som landsbyhovedgård allerede fra 1438. 0.1625 lagdes de sidste 6 gårde i landsbyen under hovedgården, og samtidig mageskiftedes med bønderne i Mullerup og Langtved, således at gården fik sit eget enemærke. Gården nåede herved et tilliggende på 57 tdr.htk. i 1688 foruden 0,3 tdr.skovskyld og 2 tdr. mølleskyld. Gården udvidedes herefter ikke yderligere.

Det dyrkede areal var i 1682 på 196 tdr.ld., der dyrkedes i trevangsbrug. Boniteten var udmærket, og der var god eng og græs til hovedgården. Skoven vurderedes lavt, hvorimod det o.1800 hedder, at gården havde smuk skov. På dette tidspunkt udgjorde eng og skov 232, tdr.ld. mod 322 tdr.ld. ager. Af karakter er Rørbæk en hovedgård med blandingsøkonomi. Gården havde i 1682 en besætning på ialt 53 kreaturer. Der var hollænderi på gården.

Vandmøllen ved gården betegnes som god o.1800. Godset havde da også en vejr-mølle ved Kerteminde.

Godstilliggendet var i 1662 på 20 gårde rimeligt arronderet i hjemsoget og nabosognet Revninge. I 1729 var bøndergodset nået op over grænsen på 200 tdr. htk., og i 1759 tilkøbtes det lille nabogods Risinge. 0.1800 var det samlede bøndergods på knap 300 tdr.htk., fordelt på 36 gårde og 51 huse, af hvilke de 44 havde jord. Godset var da udmærket arronderet og gennem-egaliseret.

b. Efter cirka 1800:

Rørbæks hovedgårdsejerlav var o.1800 på 310 ha. 0.1905 opgøres gårdens areal til 296 ha, hvoraf 202 ha var ager, 6 ha eng og 83 ha skov. I 1924 blev gården solgt til udstykningsforeningen. Herefter blev skoven solgt fra, og der udstykkedes 22 selvstændige brug og en del tillægsparceller. Hovedparcellen blev solgt videre. I 1985 opgøres den til 74 ha ager og eng. Hertil kommer den lille avlsgård Lille Rørbæk på 11 ha.

Fæstegodset blev for størstepartens vedkommende solgt fra mellem 1770 og 1842. I 1842 er der kun 21 tdr.htk. tilbage. I 1792 blev der sluttet hoverioverenskomst med bønderne. I 1802 var der 27 hoveripligtige bøndergårde, men Begtrup bemærker hertil, at en del husmænd tillige forrettede hoveri i stedet for at betale afgift af husene.

Hovedgårdstaksten, der var på 57 tdr.htk. i 1842, faldt senere, så den i 1903 opgøres til 48 tdr. Efter den omtalte, delvise udstykning, falder den yderligere, så den i 1956 er på beskedne 17 tdr.htk.

I 1802 var jorden delt op i 5 marker, hvoraf de 2 var besået årligt. Besætningen var på 150-160 køer, 40-50 får, 14-16 heste og ca. 60 svin. Det fremgår ikke tydeligt af kilden, om forannævnte også omfatter kvægbesætningen på Risinge. Begtrup bemærker også, at skoven er god. Der hørte en vindmølle ved Kerteminde til gården. 0.1905 var jorden delt op i 8 marker, hvoraf de tre var henholdsvis brak, kløver og græs. Kvægbesætningen var da på 115 køer og 55 stk. ungkvæg og kalve. Det foregående år var der blevet solgt 100 fedesvin.

Fyns Amt	Herred: Vindinge	Kommune: Ullerslev	Sogn: Flødstrup
----------	---------------------	-----------------------	--------------------

Sammenfattende vurdering:

Ingen
interesse: Interesse: Stor
interesse: Særlig
interesse:

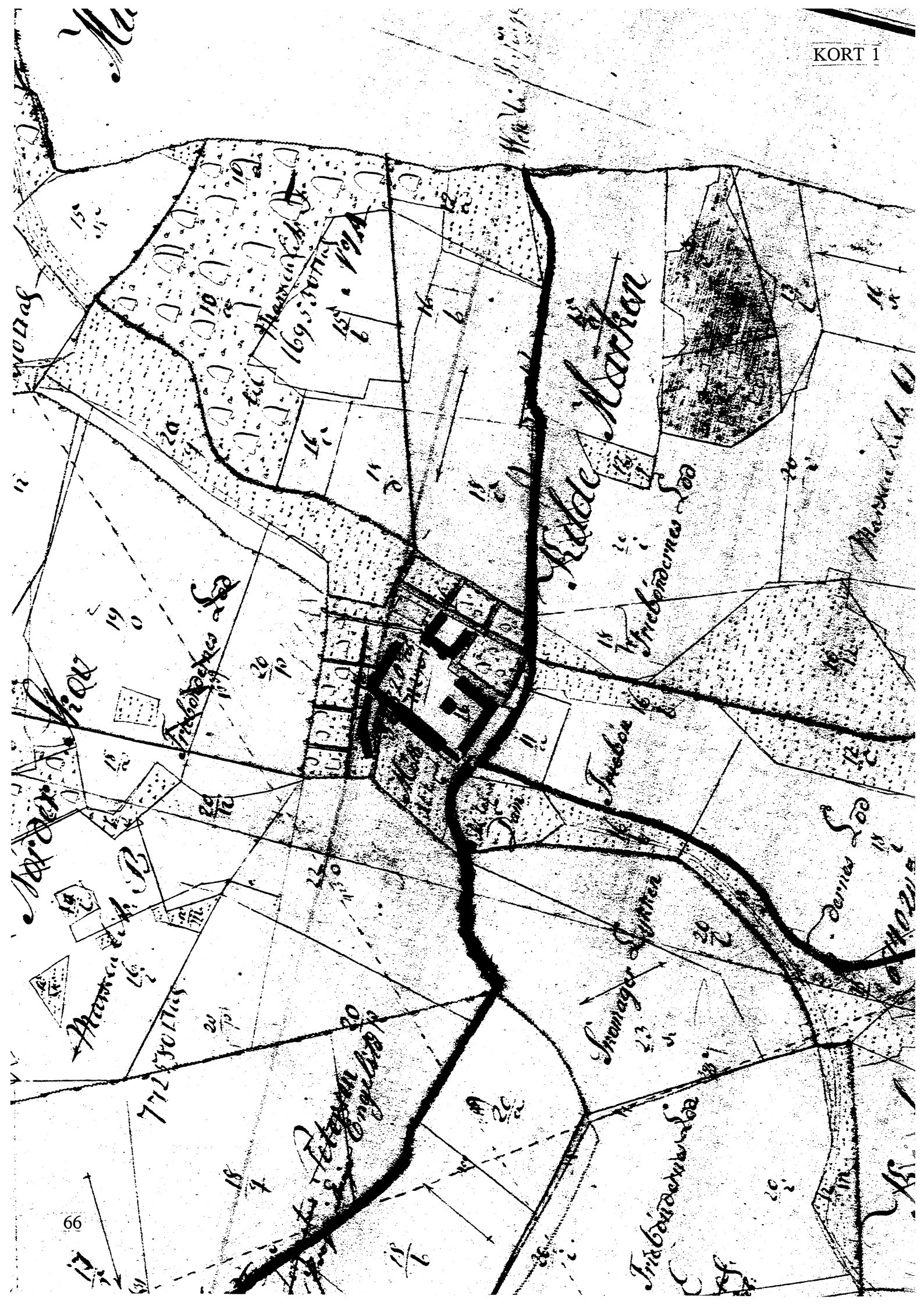
Typologisk vurdering: interesse

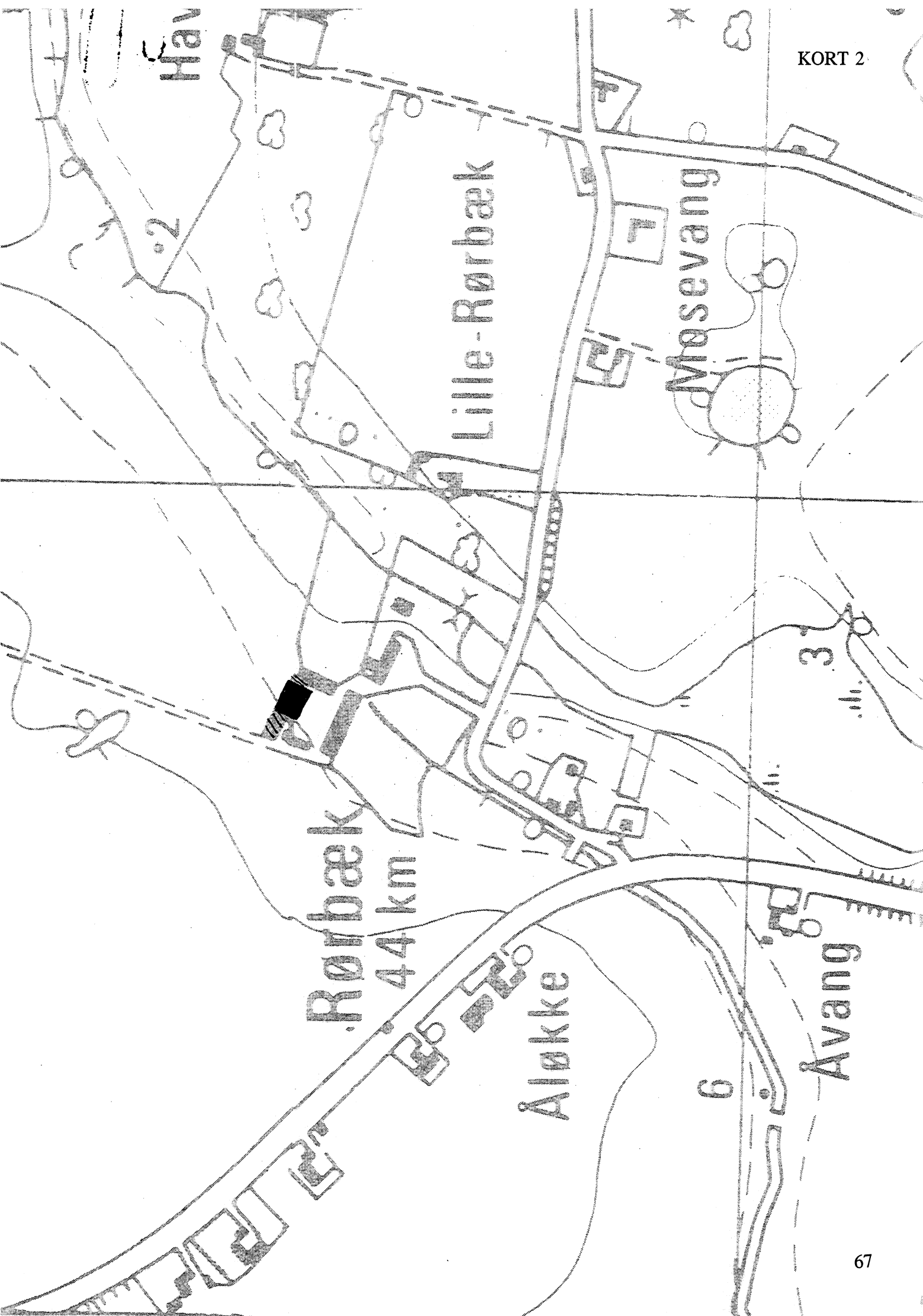
1. Rørbæk optræder som landsbyhovedgård i 1400-tallet. O.1625 nedlagdes de resterende 6 gårde i landsbyen Rørbæk, og hovedgården nåede hermed en anselig størrelse 57 tdr. (1688) htk. Den udvidedes ikke yderligere. Ved gården lå en vandmølle. Rørbæk havde agerjord af god bonitet samt gode eng- og skovressourcer. Af karakter er Rørbæk en hovedgård med blandingsøkonomi.
2. Godstilliggendet var i 1600-tallet kun beskedent. I 1759 tilkøbtes det lille nabogods Risinge, og herved nåede det samlede fæstegods op på ca. 300 tdr.htk. Godset var da velarronderet og gennem-egaliseret. Godset opnåede ingen særlig status.
3. Fæstegodset afvikledes tidligt. I 1925 blev gården udstykket til husmandsbrug, kun 1/3 bevaredes som hovedparcel.
4. Hovedbygningen fra 1600-tallet blev nedrevet i forbindelse med udstykningen og erstattedes af et ret beskedent anlæg.

Sammenfattende drejer det sig om en almindelig og typeren anlægstype med nogle udviklingsmæssige karakteristika. Hovedgårdsstrukturen er i dag delvis opløst.

Relikt-vurdering: interesse

1. Hovedbygningen fra 1600-tallet er nedrevet. Avlsgården er flyttet og nybygget. Møllen er forsvundet. Havearealet er indskrænket.
2. Ejerlavet er præget af nybebyggelse. Skovarealerne og et enkelt vådområde er bevaret.
3. Særlige relikter:
4. Arkæologiske interesser: Tomten af det gamle Rørbæk er delvis frilagt.

Hav

Rørbæk

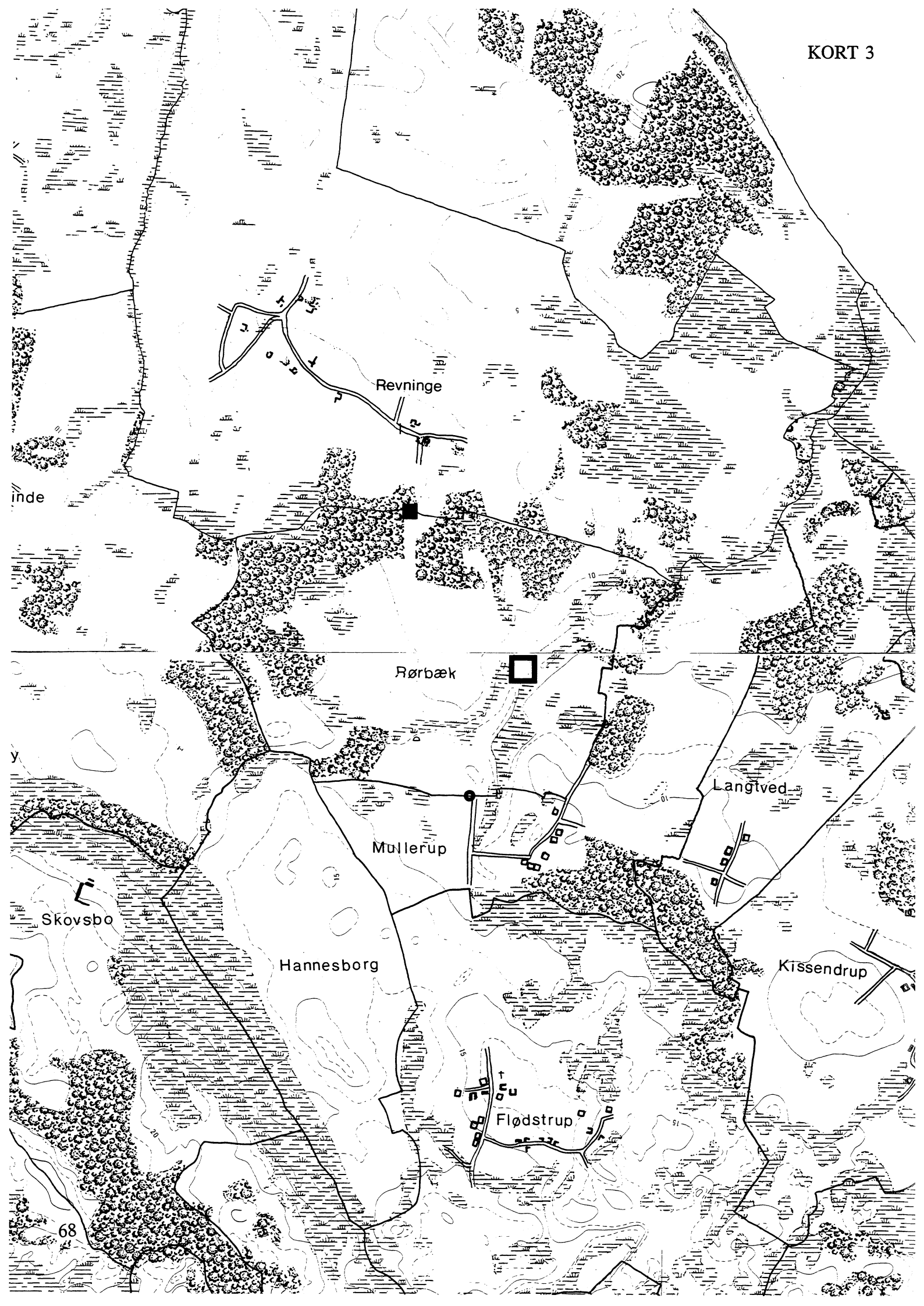
44 km

Lille-Rørbæk

Møsevang

Åløkke

Avang

Revinge

Rørbæk

Møllerup

Langtved

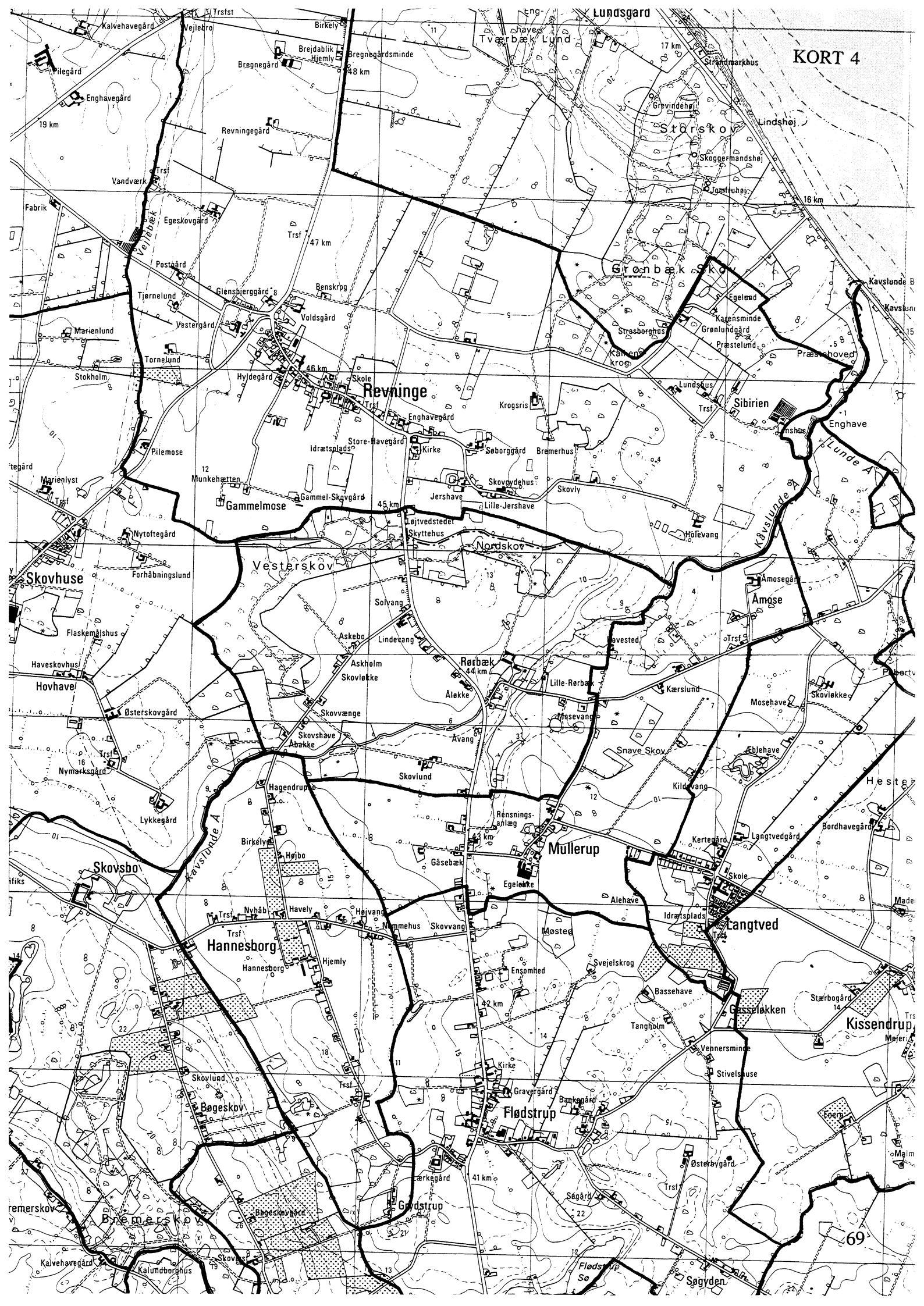
Kissendrup

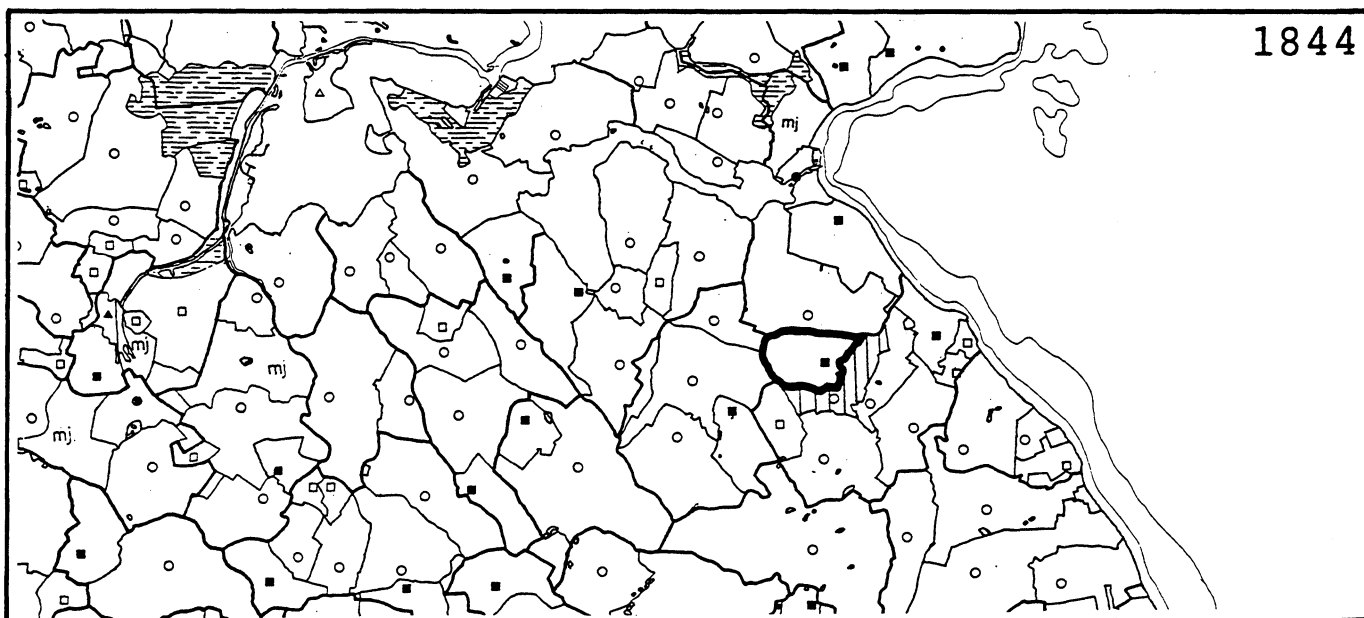
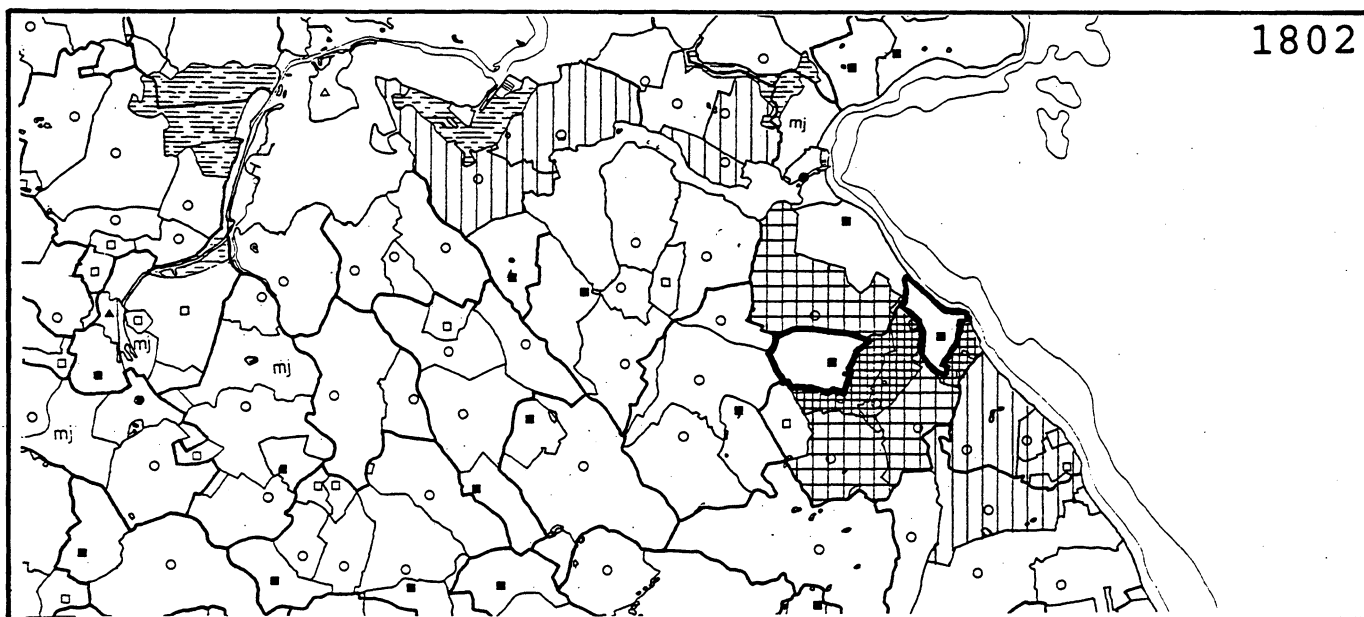
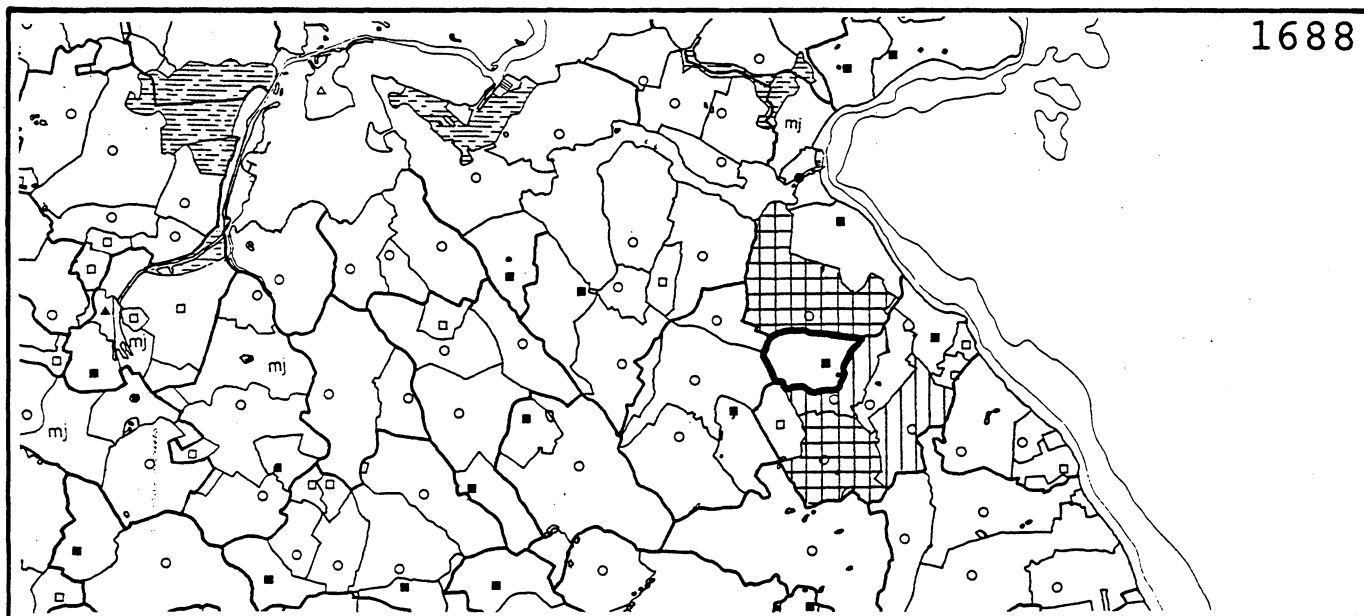
Flødstrup

Hannesborg

Skovsbo

68

KULTURHISTORIE

1. Landsbyregistrering i Fyns Amt, foreløbig orientering, 1983
Landsbyregistrering i Fyns Amt, Historiske forhold, 1983
 - 1.01 Assens Kommune
 - 1.02 Bogense Kommune
 - 1.03 Broby Kommune
 - 1.04 Egebjerg Kommune
 - 1.05 Ejby Kommune
 - 1.06 Faaborg Kommune
 - 1.07 Glamsbjerg Kommune
 - 1.08 Gudme Kommune
 - 1.09 Haarby Kommune
 - 1.10 Kerteminde Kommune
 - 1.11 Langeskov Kommune
 - 1.12 Marstal Kommune
 - 1.13 Middelfart Kommune
 - 1.14 Munkebo Kommune
 - 1.15 Nyborg Kommune
 - 1.16 Nr. Åby Kommune
 - 1.17 Odense Kommune bind 1 og 2
 - 1.18 Otterup Kommune
 - 1.19 Ringe Kommune
 - 1.20 Rudkøbing Kommune
 - 1.21 Ryslinge Kommune
 - 1.22 Svendborg Kommune
 - 1.23 Sydlangeland Kommune
 - 1.24 Søndersø Kommune bind 1 og 2
 - 1.25 Tommerup Kommune
 - 1.26 Tranekær Kommune
 - 1.27 Ullerslev Kommune
 - 1.28 Vissenbjerg Kommune
 - 1.29 Ærøskøbing Kommune
 - 1.30 Ørbæk Kommune
 - 1.31 Årslev Kommune
 - 1.32 Aarup Kommune
 - 7.06 Svendborg Kommune, 1995
 - 7.07 Tranekær Kommune, 1995
 - 7.08 Hårby Kommune, 1995
 - 7.09 Gudme Kommune, 1995
 - 7.10 Glamsbjerg Kommune, 1995
 - 7.11 Egebjerg Kommune, 1995
 - 7.12 Ejby
 - 7.13 Langeskov og Munkebo Kommune, 1995
2. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan, Supplerende oplæg vedrørende udpegning af bevaringsværdige landsbyer og sikring af kirkeomgivelser. juni 1984. Udgået.
 3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplanlægning Kulturhistoriske forhold, 1984
 4. Landskabsarkitektonisk registrering af hovedgårde, 1988
 5. Vand- og vandkraftsudnyttelse på Fyn, 1989
 6. Landsbyer med særlige bevaringsinteresser, 1992
 7. Hovedgårdsregistrering i Fyns Amt, Skemaer og kort.
 - 7.01 Kerteminde Kommune, 1994
 - 7.02 Faaborg Kommune, 1994
 - 7.03 Odense Kommune, 1995
 - 7.04 Assens Kommune, 1995
 - 7.05 Bogense Kommune, 1995

NATURFORVALTNING

Fredninger / beskyttet natur

1. Registrering af kirkeomgivelsesfredninger i Fyns Amt, 1980
2. Oversigt over fredede arealer og naturfredningslovens beskyttelses- og byggelinier i Fyns Amt 1981 Udgået.
3. Oversigt over vandløb omfattet af naturfredningslovens § 43 I Fyns Amt, 1983 Udgået.
4. Fredninger i Fyns Amt, 1989
 - 14.1 Nordlige fredningskreds
 - 14.2 Sydlige fredningskreds
 - 14.3 Vestlige fredningskreds

Planlægning

1. Sektorplanlægning i det åbne land Fredningsplan oplæg, juni 1983. Udgået.
2. Forslag vedrørende udbygning af det rekreative hovedstinet, 1984.
3. Sektorplanlægning i det åbne land, Fredningsplan foreløbigt tryk, 1986. Udgået.
4. Fredningsplanlægning, Handlingsprogram, forslag 1987. Udgået.
5. Fredningsplanens Handlingsprogram, 1989
6. Fredningsplan, 1991.

Registrering / overvågning / pleje

1. Oversigt over biologiske interesseområder i Fyns Amt, 1981
2. Stævningsskove på Langeland, 1988
3. Naturpleje 1987, 1988.
4. Naturpleje 1988, 1989.
5. Overvågning af fuglelokaliteter i Fyns Amt, 1989.
6. Overvågning af fugle i Fyns Amt 1988, 1990.
7. Naturpleje 1989, 1990.

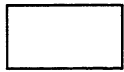
Henvendelse vedrørende publikationer kan ske til:

Fyns Amt, Natur- og vandmiljøafdelingen,
Ørbækvej 100 5220 Odense SØ, tlf. 6556 1000

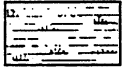
8. Overvågning af padder i Fyns Amt 1988, 1990.
9. Stævningsskove på Fyn, 1990
10. Moser i Fyns Amt - Nyborg Kommune, 1991
11. Moser i Fyns Amt - Tommerup Kommune, 1991
12. Moser i Fyns Amt - Odense Kommune, 1992
13. Moser i Fyns Amt - Faaborg Kommune, 1992
14. Strandenge i Fyns Amt, 1993
15. Insekter i Naturplejen, 1995
16. Slåning af Vejkanter, 1995
17. Moser i Fyns Amt - Marstal og Ærøskøbing kommuner, 1995

Signaturforklaring

Kort 3

Agerland

Eng/mose

Skov

Bakkeoverdrev

Hovedgård med voldgrav

Hovedgård

Voldsted

Gård

Mølle

Teglværk

Smedie

Hus

Kalkovn

Kort 5

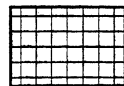
Ejerlavskort med påtrykte ejersignaturer

Hovedgårdstakst

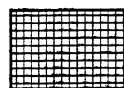
0-25%

25-50%

50-75%

75-100%